

1. SVĚTOVÁ VÁLKA

1914-1918

STUDÉNKA

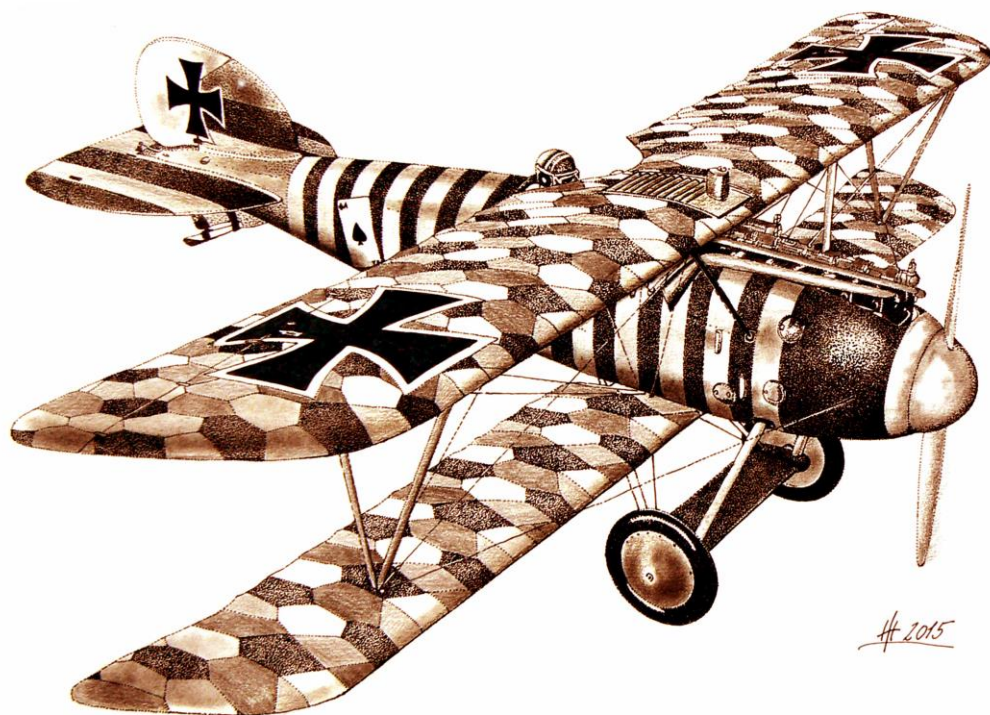
*Vzpomínka ke stému výročí
ukončení Velké války*

JINDŘIŠKA GURKOVÁ

1. světová válka

1914–1918

Stručný souhrn událostí

Albatros D.Va Jasta 76

Painted by Air © 2015

1914-1918

MAPA
CÍSAŘSTVÍ RAKOUSKÉHO

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

(1914–1918)

První světová válka vzešla z celého systému rozporů mezi mocenskými bloky Dohody a Trojspolku.

Jako Dohoda (nebo také Trojdohoda) je označováno spojení Francie, Ruska a Velké Británie, které vznikalo v letech 1893 až 1907 především jako protiváha k expanzivním tendencím centrálních mocností Trojspolku. Členy Ústředních mocností (Trojspolku) bylo Německé císařství, Rakousko-Uhersko, Osmanská říše, která se přidala v roce 1914, a Bulharsko v roce 1915. Původním členem bloku byla i Itálie.

Oba tábory se pak střetly v první světové válce, po jejímž vypuknutí se k původní Trojdohodě přidávaly další státy – například Itálie, která tím přešla na opačnou stranu konfliktu. Trojdohoda se tak stala základem 25členné válečné koalice.

Šlo o válku dobytčnou, která měla buď zásadně změnit, nebo potvrdit dosavadní rozložení sil, udržet či získat kolonie a trhy. Tyto rozpory nejvíce zosťvovala politika Německé říše. Německo toužilo po nových koloniích a po zemích, nad nimiž by vztyčilo svou vlajku, a vyrovnalo se tak koloniálním velmocem – Francii a Velké Británii.

To byla jedna z mnoha příčin války – snaha získat nová území, která měla sloužit k dodávání surovin a zvětšování území dané země.

Záminkou války byl atentát na rakouského arcivévodu a nástupníka císařského trůnu v Rakousko-Uhersku Františka Ferdinanda d'Este a jeho ženu. Tato událost se odehrála dne 28. června 1914 v Sarajevu, hlavním městě Bosny a Hercegoviny. František Ferdinand byl během vojenské přehlídky napaden skupinou šesti atentátníků, jejichž vůdcem byl Danilo Ilić. František Ferdinand d'Este a jeho choť, Žofie Chotková, byli po předchozím nezdařeném bombovém útoku na kolonu vozů poté na jiném místě zastřeleni srbským separatistou Gavrilo Principem.

Atentát na rakouského arcivévodu šokoval celou Evropu a zpočátku vyvolal pro Rakousko velké sympatie. Rakousko-Uhersko i Německá říše žádaly Srbsko dva dny po atentátu o zahájení vyšetřování. Rakouská vláda využila situace k vyvolání války. Stávající císař Rakousko-Uherska vyhlásil 28. července 1914, měsíc po atentátu na následníka trůnu, Srbsku válku. Očekávalo se, že válka bude trvat asi jenom 3–4 měsíce, ale protáhla se na 4 roky.

Za 2 hal. Zvláštní vydání. Za 2 hal.

V úterý dne 28. července 1914

Redakce tel.
3906, admin.
telefon 4824

„ČESKÉ SLOVO“

Expeditio a l.
skárna Praha
Václ. n. 5. 42.

VEČERNÍK

— Vychází denně o 5. hodině odpolední. —

Válka vypovězena

Z Vídně, 28. července. (K. k.) „Wiener Zeitung“ vyhlašuje: Na základě Nejvyššího rozhodnutí Jeho c. a k. Apoštolského Veličerstva ze dne 28. července r. 1914 bylo dnes královské srbské vládě zasláno ve francouzském jazyku sepsané vypovězení války, jež v českém překladu zní takto:

„Poněvadž královská srbská vláda neodpověděla uspokojivě na notu, kterou jí odevzdal rakousko-uherský vyslanec v Bělehradě dne 23. července r. 1914 jest c. a k. vláda nucena, aby pečovala sama o ochranu svých práv a zájmů a aby za tímto účelem apelovala na moc zbraní. Rakousko-Uhersko má tudíž za to, že jest tohoto okamžiku ve válečném stavu se Srbskem. Rakousko-uherský ministr zahraničních záležitostí hr. Berchtold

Z Vídně, 28. července. »N. W. Tagblatt« sděluje, že v poledne byl ruský velvyslanec Šebeko u hr. Berchtolda na konferenci. O půl druhé odpoledne konference ještě trvala. Jednalo se o oznámenou demarchii anglickou.

Z Vídně, 28. července. (Telef. zpr.)

Prezident Poincaré a ministr Viviani vracejí se rychle do Paříže.

Anglická loďstvo je soustředěno u Malty.

Z Vídně, 28. července. (Telef. zpr.)

Zvláštní vydání vídeňských listů ohlašují, že pro případ ruské války vypukne revoluce v ruském Polsku.

Zodpovědný redaktor a vydavatel: JIN Pichl. — Majitel a nakladatel: Vydavatelské a tiskové družstvo »České Slovo«, zapsané společenstvo s ručením omezeným. — Tiskárna »Českého Slova«.

Rusko vyhlásilo 30. července mobilizaci a jako přítel Srbska se mu vydalo na pomoc. To se však nelíbilo Německu, které 1. srpna 1914 vyhlásilo Rusku válku. Poté se do války zapojila Francie, která byla za jedno s Ruskem, a tak Německo 3. srpna 1914 vyhlásilo válku také Francii.

Dne 4. srpna vstoupila německá vojska do neutrální Belgie, aby tak získala průchod do Francie. Porušení neutrality Belgie dalo Velké Británii podnět na vypovězení války Německu.

Dne 6. srpna vypovědělo Rakousko-Uhersko válku Rusku, 7. srpna ohlásila válku s Rakousko-Uherskem Černá Hora, do týdne vstoupily do války proti Rakousko-Uhersku i Francie a Velká Británie.

Do konfliktu se postupně přidávaly další státy. Do války se zapojilo Turecko, které bojovalo po boku Rakousko-Uherska, Japonsko zaútočilo na čínské území, kde začalo obsazovat Německé kolonie...

Takovouto řetězovou reakcí se do války postupně zapojilo 38 států.

Vznikly 4 fronty

Srbská (Balkánská) fronta:

Boj Srbska proti Německu a Rakousko-Uhersku.

Východní fronta:

Boj Ruska proti Německu a Rakousko-Uhersku.

Italská fronta:

Boj Itálie proti Německu a Rakousko-Uhersku.

Západní fronta:

Boj Francie a Velké Británie proti Německu a Rakousko-Uhersku.

Na západní frontě byly poprvé vůbec použity bojové plyny a to v bitvě u Yper. Na tuto zbraň zemřelo 15 000 mužů.

Jednou z největších bitev západní fronty byla Bitva u Verdunu. Padlo při ní na obou stranách zhruba 700 000 vojáků. Krvavá bitva trvala od 21. února do 18. prosince roku 1916 a kvůli velkému počtu padlých vojáků byla označena jako verdunský mlýnek na maso.

Boje západní fronty se odehrávaly také na vodě a postupně zasahovaly dál do oceánu, až se nebezpečně přibližovaly k USA, čemuž se USA chtělo ubránit a 6. dubna 1917 vstoupilo proti Německu do války na straně Trojdohody.

Samostatný česko-slovenský stát skutkem!

Všem okresním výborům a okresním úřadům!

Číslo 1 z Prahy, 3642, 28.10. 6. hod. 20 min. odpo.

Zákon vydaný Národním výborem dne 28. října 1918:

Samostatný stát československý vstoupil v život.

Aby zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti nařizuje:

I. Státní formu československého státu určí národní shromáždění ve srozumění s československou národní radou v Paříži. Než se tak stane, vykonává státní svrchovanost Národní výbor jako orgán jednomyšlné vůle národa.

II. Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

III. Veškeré úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní, župní a obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosud platných zákonů a nařízení.

IV. Zákon tento nabývá platnosti dnešním dnem.

V. Předsednictvu Národního výboru se ukládá, aby zákon tento provedlo.

Dáno v Praze, 28. října 1918.

Antonín Švehla v. r.,

Jiří Stříbrný v. r.,

Dr. Alois Rašín v. r.,

Dr. František Soukup v. r.,

Dr. Vavro Šrobár v. r.

Lide československý!

Tvá odvážná sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešním dnem v řadu samostatných, kulturních států světa. Národní výbor, nadán důvěrou veškerého lidu československého, přijal jako oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu.

Lide československý!

Vše, co podnikáš, podnikáš jako nový, svobodný člen velké rodiny samostatných, svobodných národů. Novým činem v této chvíli zahajují se nové, bohaté a slavné dějiny Tvé. Nesklameš očekávání celého kulturního světa, který s žehnáním na rtech vzpomíná slavných Tvých dějin, jež vyvrcholily v nesmírných výkonech československých legií na západním bojišti a v Sibíři.

Celý svět sleduje Tvůj krok do nového života. Tve vstupení do země zaslíbené.

Zachováš-liš čistý, jako je zachovalo Tvé národní vojsko, československé legie. Nezapomínej národní kulturní a hudební slávu stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Na počátku velkého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byla důstojná velké chvilě novější. Naši osvoboditelé, Masaryk a Wilson, nesmí být sklámeni ve svém přesvědčení, že dali svobodu národu, který dovede sám sobě vládnouti.

Jediným rukojmím činem nesmí být zkalen velký okamžik, jediný z Vás nesmí se dopustit něčeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa.

Každý z Vás musí bezvýhradně šlehtit všeho, co jinému je svato.

Svobody osobní a majetku osobního nesmí být dotčeno!

Dbejte bezvýhradně rozkazů Národního výboru!

V Praze, 28. října 1918.

Za Národní výbor československý:

Antonín Švehla v. r.,

Jiří Stříbrný v. r.,

Dr. Alois Rašín v. r.,

Dr. František Soukup v. r.,

Dr. Vavro Šrobár v. r.

Jako konec světové války je udáván 11. listopad 1918, kdy od 11 hodin zavládlo na všech frontách příměří (11. 11. v 11 hodin). Německo bylo poraženo a bylo podepsáno příměří.

Iniciativa ukončit válku mírovým způsobem vzešla od prezidenta Spojených států amerických W. Wilsona. Příměří byla uzavírána postupně. Nejprve dne 30. září uzavřelo příměří Bulharsko, po něm následovalo dne 30. října 1918 příměří s Osmanskou říší, 4. listopadu 1918 podepsalo příměří Rakousko-Uhersko a konečně 11. listopadu 1918 podepsalo příměří Německo, které již v tu dobu nebylo císařstvím, neboť Vilém II. dne 9. listopadu 1918 abdikoval.

Na bojištích 1. světové války zahynulo přibližně 8 milionů lidí a destrukce i náklady na válku dosáhly dosud nevídaných rozměrů. Nejvíce poničena byla města Ypres, Albert, Verdun a Bapaume v oblasti severní a severozápadní Francie.

Největším důsledkem 1. světové války byl rozpad 4 monarchií – Ruska, Rakousko-Uherska, Německého císařství a Osmanské říše.

Naše země

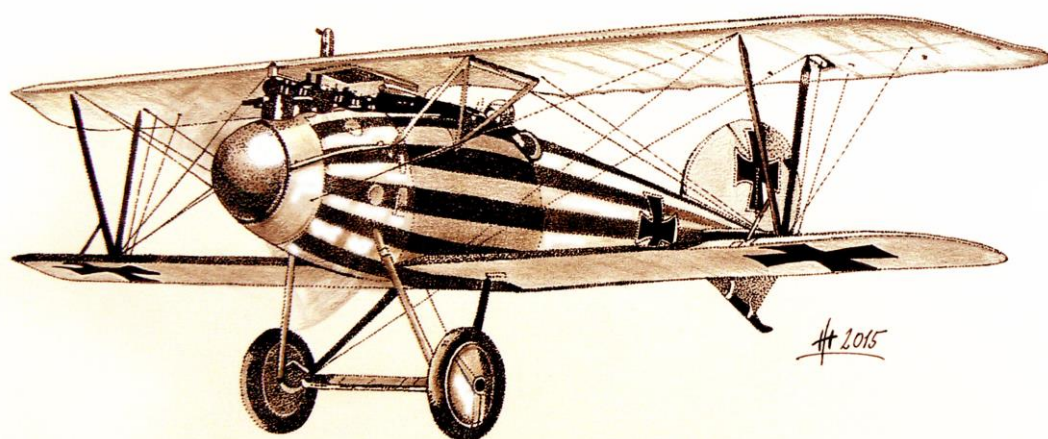
České země se v 19. století staly důležitou součástí rakousko-uherské monarchie. V politické, kulturní i ekonomické oblasti došlo v české společnosti k velkému rozvoji, jehož vzestup však nebyl v souladu s postavením Čechů v rámci Rakousko-Uherska. V roce 1867 byla monarchie rozdělena na dva téměř samostatné státy, a to Rakousko, jehož součástí byly i České země, a Uhersko, jehož součástí bylo i Slovensko.

Po ukončení 1. světové války a rozpadu rakousko-uherské monarchie mohly na jejím bývalém území vzniknout státy založené na národnostním principu a fungující jako republiky (Československo a Rakousko).

1. světová válka

1914–1918

Pamětní místa

Albatros D.Va Jasta 76b

Painted by Air © 2015

PAMĚTNÍ MÍSTA

1. Pomník legionářů	– ve Studénce
2. Pomník obětí 1. světové války	– ve Studénce
3. Pomník padlých v 1. světové válce	– v Butovicích

Pomník legionářů

Pomník stojí vlevo před vchodem do budovy nového zámku v místní části Studénka.

nápis na čelní straně:

**PAMÁTCE
BRATRŮ
PADLÝCH ZA
SVOBODU
VLASTI.**

1914-1918

nápis vlevo: TERRON
nápis vpravo: ZBOROV
nápis vzadu: DOSS ALTO

Terron – francouzská osada na pravém břehu Aisny severně od Vouziers, bojiště čs. 1. praporu 24. pěšího pluku I. čs. brigády proti německému vojsku ve dnech 21.–31. října 1918.

Zborov – okresní město v bývalém polském tarnopolském vojvodství na řece Stryně na dráze Lvov-Tarnopol, bojiště čs. legionářské brigády, která byla přidělena 49. sboru 11. ruské armády, a to proti rakousko-uherským vojskům dne 2. července 1917.

Doss Alto – skalnatý a opevněný výběžek na severním svahu Monte Altissimo na východním pobřeží severoitalského jezera Lago di Garde, bojiště 3. praporu 33. pluku italských legií dne 21. září 1918 proti rakousko-uherskému vojsku.

Na pomník se složili absolventi čtyřleté hospodářské školy, která měla sídlo v budově nového zámku. Škola pro legionáře invalidy byla zřízena v roce 1920 Ministerstvem národní obrany.

Studénečtí rodáci, kteří se zúčastnili zahraničního odboje podle pamětní knihy obce Studénky.

<u>Zahraněčího odboje v legiích, čsl. příručí</u>	
<u>mili se následující legionáři v Rusku:</u>	
v Rusku: 1. Ludvík Martinek, učitel ve Studénce	
2. Rudolf Knop, ředitel příruční	
3. Bedřich Volný, ředitel příruční	
4. Karel Šelma, rolník	
5. Eduard Bajnar, pošt. příruční	
6. Arnošt Gronau, t	
7. Viktor Rieckler, příruční +	
8. František Hložník, pošt. příruční	
9. Jindřich Vostál, cestář	
ve Francii: 1. Arnošt Bajnar, kuchař	
Legionáři:	
Milan Jos.	

V RUSKU

Ludvík Martínek (učitel)

Narozen ve Studénce dne 21.08.1894.

Dne 26. října 1914 byl povolán k vojenské službě. V červnu 1915 byl odeslán na ruskou frontu k Ivangorodu. Postupoval s rakouskou

armádou k městům Rovno a Dubno a nedaleko odtud se nechal 15. září 1915 zajmout. V roce 1917 se hlásil do československých legií. V březnu 1918 byl přijat a zařazen do 10. pluku jako střelec.

Rudolf Knop (železniční zřízenec)

Narozen ve Studénce dne 21.02.1894.

V rakousko-uherské armádě sloužil jako voják u 15. zeměbraneckého pěšího pluku na ruské frontě. V srpnu 1915 padl do zajetí. Do československých legií se přihlásil v Dárnici v Rusku a 17. dubna 1917 byl zařazen jako střelec do záložního praporu.

Bedřich Volný (železniční zřízenec)

Narozen ve Studénce dne 14.07.1895.

Sloužil v rakousko-uherské armádě jako voják u 17. zeměbraneckého pěšího pluku. V září 1915 padl u Dubna do zajetí. V září 1917 byl zařazen do československých legií v Rusku jako střelec 8. střeleckého pluku.

Vilém Gelnar (rolník)

Narozen ve Studénce dne 28.04.1895.

Do rakousko-uherské armády nastoupil v roce 1914, kde sloužil u 15. pěšího pluku jako voják. V bojích u Běrestečka padl 21. července 1916 do zajetí. Dne 27. února 1918 se přihlásil do československých legií v Rusku a v březnu byl zařazen do 2. střeleckého pluku.

Edvard Balnar (poštovní zřízenec)

Narozen ve Studénce dne 07.07.1896.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 16. pluku polních myslivců v hodnosti desátníka. V květnu 1917 padl v Karpatech do zajetí. Do československých legií v Rusku se přihlásil v květnu 1917 a 28. května byl zařazen do 1. střeleckého pluku jako střelec.

Arnošt Groman

Narozen ve Studénce dne 14.01.1895.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 1. pěšího pluku v hodnosti desátníka. V říjnu 1917 padl u Sokalu do zajetí. Do československých legií v Rusku se přihlásil 3. října 1917 a byl zařazen do 2. střeleckého pluku jako střelec.

Viktor Richter (příručí)

Narozen ve Studénce dne 13.07.1895.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 1. pěšího pluku jako voják.

V červnu 1915 padl do zajetí a 18. července 1917 byl zařazen do československé legie v Rusku jako střelec 7. střeleckého pluku.

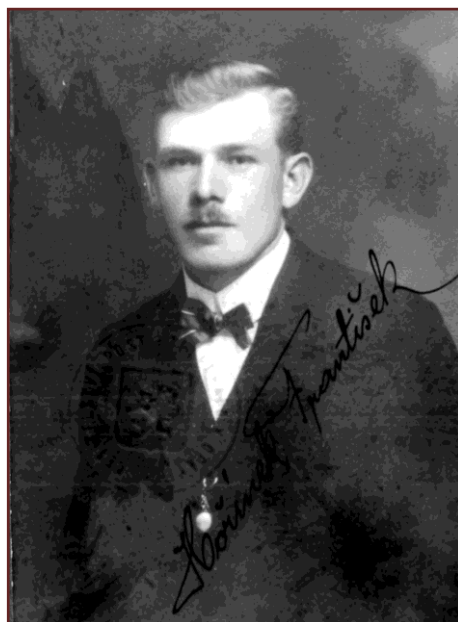
František Hořínek (poštovní zřízenec)

Narozen ve Studénce dne 27.11.1895.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 1. pěšího pluku, pak jako voják u 17. zeměbranceckého pěšího pluku.

Do zajetí padl v červenci 1915 u Lubliny.

Do československých legií v Rusku se přihlásil v dubnu 1917 a v červnu byl zařazen do 6. střeleckého pluku jako střelec.

*fotografie legionáře Františka Hořínka
z rodinné sbírky Zdenky Holaňové*

Jindřich Dostál (cestář)

Narodil se ve Studénce dne 23.11.1884.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 1. pěšího pluku jako voják.

U Dněstru padl 19. června 1915 do zajetí. Do československých legií se přihlásil v srpnu 1918 a byl zařazen jako střelec do 1. záložního pluku.

VE FRANCII

Arnošt Bajnar (krejčí)

Narozen ve Studénce 12.01.1889.

V rakousko-uherské armádě bojoval na východní frontě. Byl zajat a vstoupil do ruské legie, kde se přihlásil k přesunu do francouzské legie.

*Arnošt Bajnar na svatbě své
vnučky a při rodinné oslavě
- z rodinné sbírky Hany Bajnarové*

Další studénečtí rodáci, kteří se zúčastnili zahraničního odboje, podle knihy Václava Langer a Bohumila Vlacha „LEGIONÁŘI Novojičínska v boji za vznik Československa 1914–1918“.

Jan Langer

Narozen ve Studénce 22.04.1895.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 17. pěšího pluku jako svobodník. Dne 16. září 1915 padl do zajetí. Do československých legií **v Rusku** se přihlásil 30. listopadu 1917, kde byl zařazen do 8. střeleckého pluku jako střelec.

Josef Novák

Narozen ve Studénce 11.02.1892.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 13. pěšího pluku jako kadet. V červenci 1916 padl do zajetí. Do československých legií v Rusku se přihlásil v květnu 1917, zařazen byl v srpnu a v listopadu přeřazen do 21. střeleckého pluku československé legie **ve Francii**.

Vilém Staněk

Narozen ve Studénce dne 10.01.1893.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 15. zeměbranceckého pěšího pluku jako voják. Do zajetí padl v prosinci 1914, **v Rusku** se přihlásil do československých legií a v květnu 1919 byl zařazen do invalidní roty.

Antonín Volný

Narozen ve Studénce dne 04.03.1886.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 15. zeměbranceckého pluku jako voják. Do zajetí padl v říjnu 1914. Do československých legií **v Rusku** byl zařazen v srpnu 1918 jako střelec do 11. střeleckého pluku.

Vincenc Volný

Narozen ve Studénce dne 12.11.1883.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 1. zákopnického praporu jako svobodník. Do zajetí padl v srpnu 1916. V dubnu 1917 se přihlásil do československé legie **v Itálii**, kde byl zařazen do náhradní roty.

Josef Zavřel

Narozen ve Studénce dne 25.03.1883.

V rakousko-uherské armádě sloužil u 3. pěšího pluku jako šikovatel. Do zajetí padl v listopadu 1914. V červnu 1917 se přihlásil do československých legií **v Rusku** a 13. prosince 1917 byl zařazen k 5. střeleckému pluku.

legionáři ve vagoně – návrat do vlasti, rok 1920

Společný snímek legionářů na zámecké zahradě. Uprostřed legionář, který se stal vrchním četníkem ve Studénce, vlevo od něj Arnošt Bajnar, Rudolf Knop, pan Novák, za panem Bajnarem pan Nývlt (pošmistr na poště na nádraží), 3. zprava, 2. řada pan učitel Martínek, 3. řada, 3. zleva Josef Milák, 4. zleva pan Hořínek.

průvod legionářů 27.06.1937 k pomníku u nového zámku

Uprostřed s věncem pan Arnošt Bajnar, majitel obchodu s textilem č. 235 na ulici 2. května, vlevo pan učitel Martínek, vpravo otec režisérky Věry Chytilové, který byl do německé okupace v roce 1938 zaměstnán v nádražní restauraci. (Věra Chytilová se narodila ve Studénce a chodila do české školy ve staré kolonii v Butovicích).

kapesní kalendář z roku 1918

Vojné český - vojné slovácký!

Nestřílejte! V zákopech proti Tobě nejsou nepřátelé; jsou tam Tvoji bratři - Češi - z legie, kteří přišli na Piave, by bojovali proti Rakousku.

Vojné český - vojné slovácký!

Nestřílejte! Budeš - li střílet, zabiješ svého bratra!

Vojné český - vojné slovácký!

Neslyšíš písně: Kde domov můj? Odhod' zbraně a přejdi řeku!

Tvoji bratři od legie Tě očekávají!

Vojni, Italové nebojíte z vojenských důvodů, nýbrž by osvobodili Terst a Trenta, poněvadž tato města trpí pod jhem rakouským, tak, jak Vaše zlatá Praha, matička Praha, Brno, Tábor, Sv. Martin Turčanský a ta všechna ostatní města Vaší krásné vlasti. Ať žije nezávislé, svobodné Království České!

Vaši bratři česko - slovácké legie.

ČESKO-SLOVÁCKÁ
1918
LEGIE

Text:

Vojné český - vojné slovácký!

Nestřílejte! V zákopech proti Tobě nejsou nepřátelé; jsou tam Tvoji bratři - Češi - z legie, kteří přišli na Piave, by bojovali proti Rakousku.

Vojné český - vojné slovácký!

Nestřílejte! Budeš-li střílet, zabiješ svého bratra!

Vojné český - vojné slovácký!

Neslyšíš písně: Kde domov můj? Odhod' zbraně a přejdi řeku!

Tvoji bratři od legie Tě očekávají!

1918											
LEDEN	UNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVETEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC
1 U. Niny ml.	1 P. Ignác s.	1 P. Alois s.	1 P. Josef ml.	1 P. Jan s.	1 P. Zdeněk s.	1 P. Theobald s.	1 C. Petra v. ch.	1 N. Anděl s.	1 U. Remigius	1 P. Václav s.	1 N. Eliška s.
2 G. Makura	2 S. Hromádka	2 S. Anselm s.	2 U. František	2 C. Zikmund s.	2 N. Marcel s.	2 U. Niny ml.	2 P. Alois s.	2 P. Štěpán s.	2 S. František	2 S. František	2 P. Eliška s.
3 C. Janoušek	3 N. Blahoslav	3 N. Karel s.	3 P. Mat. s.	3 P. Mat. s.	3 P. Karel s.	3 C. Prokeš	3 P. Marie s.	3 C. Rozálie	3 P. František	3 P. Marie s.	3 C. Prokeš
4 P. Gera	4 P. Václav s.	4 P. Karel s.	4 S. František	4 S. František	4 S. František	5 P. Cyr. a M.	5 P. Marie s.	5 C. Rozálie	5 P. František	5 P. Marie s.	5 P. Cyr. a M.
5 S. Těšitel	5 U. Halý	5 U. Blahoslav	5 P. Vincenc s.	5 N. Pia V. pan.	5 S. Bonifác s.	6 C. Prokeš	6 P. Marie s.	6 C. Rozálie	6 S. František	6 P. Marie s.	6 C. Prokeš
6 U. Jan s. trn.	6 S. Dostál	6 S. František	6 S. František	6 S. František	6 S. František	7 N. Alois s.	7 C. Opatka	7 S. František	7 S. František	7 S. František	7 N. Alois s.
7 P. Lukáš	7 C. Bonifác s.	7 C. Tom. s.	7 S. František	7 S. František	7 S. František	8 P. Alois s.	8 C. Opatka	8 N. Jan. P. M.	8 S. František	8 S. František	8 P. Alois s.
8 U. Eduard	8 P. Jan s. M.	8 P. Jan s. M.	8 P. Jan s. M.	8 S. František	8 S. František	9 C. Prokeš	9 P. Marie s.	9 P. Václav s.	9 S. František	9 P. Marie s.	9 C. Prokeš
9 S. Maršálek	9 S. Maršálek	9 S. Maršálek	9 S. Maršálek	9 S. Maršálek	9 S. Maršálek	10 U. Jan s.	10 S. Maršálek	10 N. Jan. P. M.	10 S. František	10 S. František	10 U. Jan s.
10 U. Jan s.	10 N. Jan. P. M.	10 N. Jan. P. M.	10 N. Jan. P. M.	10 N. Jan. P. M.	10 N. Jan. P. M.	11 P. Alois s.	11 C. Opatka	11 N. Jan. P. M.	11 S. František	11 S. František	11 P. Alois s.
11 P. Alois s.	11 C. Opatka	11 N. Jan. P. M.	11 N. Jan. P. M.	11 N. Jan. P. M.	11 N. Jan. P. M.	12 S. Prokeš	12 S. Prokeš	12 S. Prokeš	12 S. Prokeš	12 S. Prokeš	12 S. Prokeš
12 S. Prokeš	12 U. Halý	12 U. Halý	12 U. Halý	12 U. Halý	12 U. Halý	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.
13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	13 U. Jan s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.
14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	14 P. Alois s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.
15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	15 P. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.
16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	16 U. Jan s.	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš
17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	17 S. Prokeš	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.
18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	18 U. Jan s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.
19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	19 P. Alois s.	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš
20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	20 S. Prokeš	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.
21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	21 U. Jan s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.
22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	22 P. Alois s.	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš
23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	23 C. Prokeš	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.
24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	24 P. Alois s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.
25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	25 U. Jan s.	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš
26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	26 S. Prokeš	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.
27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	27 P. Alois s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.
28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	28 U. Jan s.	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš
29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	29 S. Prokeš	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.
30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	30 P. Alois s.	31 C. Prokeš	31 C. Prokeš	31 C. Prokeš	31 C. Prokeš	31 C. Prokeš	31 C. Prokeš

Pomník obětí 1. světové války

Pomník stojí v parčíku na ulici 2. května poblíž základní školy TGM v místní části Studénka.

Pomník zhotovila firma Kamenictví Richter Viktor.

Na čelní straně podstavce je upevněna deska s tímto nápisem:

**VŠEM TĚMTO,
KTERÍ ZA VLAST
ŽIVOT POLOŽILI,
VĚNUJE VĚRNÁ
DOMOVINA**

Na podstavci jsou uvedena jména obětí 1. světové války

1. deska

ZEMŘELÍ

Kenský Ludvík	1893-1915
Kropka Vincenc	1892-1915
Honěk Josef	1891-1915
Knopp František	1891-1918
Malchárek Josef	1883-1915
Rusek František	1887-1915
Vavroš Rudolf	1891-1915
Langer Frant.	1891-1914
Havelka Jan	1894-1914
Rusek Jan	1875-1915
Tomášek Petr	1879-1919
Hořínek Josef	1894-1918
Tyrai Augustin	1894-1917
Petrovič Adolf	1897-1919
Groman Vilém	1899-1918
Škrobánek Jos.	1872-1916
Urbánek Frant.	1897-1918
Urbánek Josef	1890-1915
Krischke Josef	1892-1915

2. deska

PADLÍ

Bartoš Petr	1892-1914	v Rusku
Matuškovíc Fran.	1893-1916	
Hanzelka Alfons	1883-1917	
Kuncek Vilém	1885-1914	
Smolík Rudolf	1890-1914	
Fabianek Petr	1877-1915	
Havránek Viktor	1896-1915	v Rusku
Rusek Vincenc	1882-1914	v Rusku
Martinák Vinc.	1875-1914	v Rusku
Knopp Petr	1895-1915	v Rusku
Böhm Stanislav	1895-1917	
Kahánek Felix	1874-1915	v Lidvině, okr. Tarnov
Hanzelka Josef	1891-1914	v Rusku
Dostál Vincenc	1881-1914	v Rusku

NEZVĚSTNÍ

Gurka Martin	1874-1914
Riedel Vincenc	1894-1915
Honěk Arnošt	1883-1918
Holaň Gustav	1892-1916
Dostál Jindřich	1881-1914
Volný Antonín	

Pozn.

V knize „LEGIONÁŘI“ je uveden datum narození Antonína Volného 04.03.1886, který byl zařazen do čs. legií v Rusku.

Rasler Alois	1892–1914	
Zavřel Bohumil	1890–1915	
Groman Vincenc	1874–1915	v Itálii
Klos Viktor	1895–1916	v Rusku
Langer Frant.	1872–1915	
Havránek Frant.	1875–1914	v Rusku
Tyrai Josef	1892–1914	v Rusku
Petrovič Rudolf	1890–1916	
Janečka Jan	1882–1914	v Rusku
Martinák Vinc.	1865–1917	
Malchárek Rud.	1896–1916	
Dostalík Josef	1892–1918	v Itálii
Ostružný Edm.	1894–1916	

*František Langer, narozen v roce 1872,
padl v 1. světové válce v roce 1915*

rodný list Františka Langer, nar. 4. října 1872, Stauding

Podle úmrtní knihy zemřel vojín
František Langer dne 24. prosince
1915 na italském bojišti.

Deutsches Reich

Zahl: 7575. Diözese: Olmütz
Gau: Sudetenland Dekanat: Wagstadt
Kreis: Wagstadt Pfarre: Stauding
Ger.-Bezirk: Wagstadt

Geburts- und Taufschein.
(Zeugnis.)

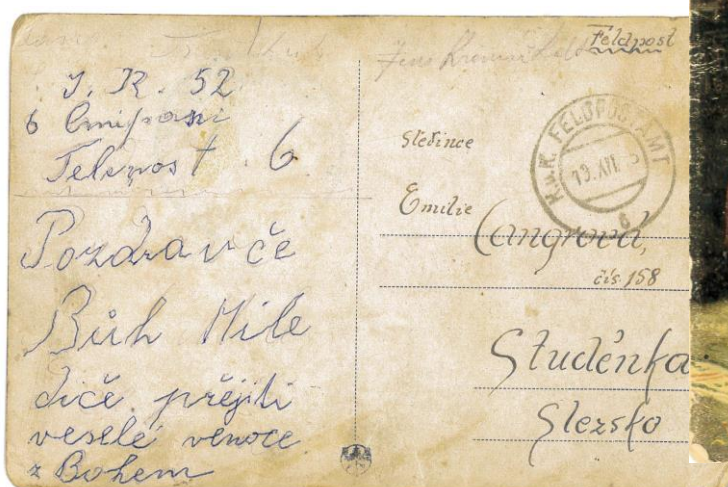
Aus dem hiesigen Geburts- und Tauf-Buche Bd. 4. Bl. 149. wird hiemit amtlich bezeugt, daß in (Ort, Strafe, Nr.) Stauding 1872 30.
am (in Buchstaben) zweiten Oktober Eintausend
acht hundert zweiundzwanzig (in Ziffern) 22. 10. 1872
geboren und am (Datum und Jahr) 4. Oktober 1872 vom hochw.
Herrn Pfarrer Franz Wylischel in der
Pfarckirche zum St. Barbara nach römisch-katholischem Ritus getauft wurde:
(Zu- und Vorname): Langer Franz
ehelicher Sohn — Tochter des
Vaters*) Langer Otto, Zimmermann in Stauding Sohn
des Johann Langer, Bauers in Stauding
mit seiner Ehegattin Theresia geb. Josef
Kaneclle
röm.-kath.
Mutter*) Theresia, Tochter des Franzeng Bauers,
Zimmermann in Stauding mit seiner Ehegattin
Theresia geb. Franz Kaneclle
röm.-kath.
Daten: Anton Wawrosch, Zimmermann in Stauding
Kdlay, dessen Ehefrau,
Geburtsassistentin: Theresia Stollen 217 83 in Stauding
Anmerkung:
Ur-kund dessen die eigenhändige Unterschrift des Gefertigten und das beigedruckte Amtssiegel:
Röm.-kath. Pfarramt in Stauding am 27. 12. 1915.
Peter Götz,
Pfarrer

*) Vor und Zuname, Religion, Abstammung etc. wie in der Metrik.

Leg.-Nr. 9 / Druck und Verlagsanstalt „Das Volk“, Ges. m. b. H. Treuen

Příjmení a jméno Langer František
Hodnost a pluk vojín
dom. př. pl. 32.
Datum a místo narození 12. 10. 1872
(polit. okres, země) Studenka, Bítova, Mladá.
Příslušnost táž.
(polit. okres, země)
Datum a místo úmrtí 24. 12. 1915.
(polit. okres, země) v pol. nem. na ital. boj.
pol. pošta č. 6.
Datum pohřbu 24. 12. 1915.
Označení hřbitova a místo
(polit. okres, země)
Oddělení, číslo hrobu
Opsáno podle matr. D. O. V. Kramice
u Z. V. V. Brno.
Úmrtní kniha: tom, fol. tom II, fol. 42.
Tiskárna MNO. — 1163-36.

Pohled, který poslal František Langer
z bojiště své dceři Emílii Langrové
k Vánocům. V době, kdy Emílie pohled
obdržela, byl už její otec mrtev.

Pomník padlých v 1. světové válce v Butovicích

V roce 1924 byl v Butovicích na podnět a za aktivní spolupráce tehdejšího ředitele měšťanské školy Josefa Ullricha postaven kamenný pomník připomínající oběti a hrůzy 1. světové války.

Pomník, který stál u kostela na butovické návsi, byl dílem akademického sochaře Engelberta Kapse. Nad masivním podstavcem se zdvíhaly čtyři sloupy a na ně navazoval vysoký sloup bohatě zdobený figurálními reliéfy a symboly utrpení a zmaru. Korunován byl pietou. Na podstavci byla vytesána jména obětí a věnování obce.

Pomník již neexistuje.

PADLÍ

Jméno (zaměstnání)	Úmrtí	Místo bojiště
Richard Gebauer <i>(student medicíny)</i>	25.08.1914	Poppkowitz, Polen
Albert David <i>(stolař)</i>	27.08.1914	Přemysl
Adolf Mark <i>(tovární zámečník)</i>	29.08.1914	Lublin
Emil Papsch <i>(nýtař)</i>	09.10.1914	Zavichost
Josef Metter <i>(vysokopecar)</i>	24.10.1914	Russisch Polen
Franz Studeny <i>(stopařský mistr)</i>	02.11.1914	Tambor, Russisch Polen
Alois Vinzenz <i>(stolař v továrně)</i>	24.11.1914	Ravalovice, Russich Polen
Franz Teichmann <i>(železničář)</i>	26.11.1914	Kadinazuka, Serbien
Stephan Mark <i>(zedník)</i>	01.12.1914	Valjevo, Serbien
Josef Ulrich <i>(knihař, kapelník)</i>	? .10.1914	?
Wilhelm Kunert <i>(malíř pokojů)</i>	04.05.1915	Luzna bei Gorlice, Galizien
Karl Wagner <i>(stolař)</i>	03.05.1915	Gorlize, Galizien
Franz Gold <i>(zámečník)</i>	01.06.1915	Vor Przemysl an der Sanbrücke
Franz Bahner <i>(zemědělec)</i>	13.06.1915	Kalnikov bei Jaroslau
Franz Bahner <i>(kovář)</i>	22.07.1915	Monte san Michaeli (Italien)
Josef Ulrich <i>(úředník)</i>	28.07.1915	Sokal, Galizien
Franz Roscher <i>(kovář)</i>	04.09.1915	Sokal
Stephan Kunz <i>(sládek)</i>	15.09.1916	Italien
Artur Schip <i>(?)</i>	?	?
Adolf Bahner <i>(zemědělec)</i>	07.06.1916	Jaslovce, Galizien

Josef Gebauer (<i>kovář</i>)	04.09.1916	Mieszczyszczow, Galizien
Emil Metter (<i>právník</i>)	16.10.1916	Radzicchov, Wolhynien
Alois Bahner (<i>obuvník</i>)	27.02.1917	Jakubeni, Bukowina
Emil Gold (<i>úředník</i>)	10.08.1917	Ivanigrad, Isonzofront
Hugo Gold (<i>úředník</i>)	14.08.1917	Obschina, Küstenland
Gustav Krischke (<i>student</i>)	29.07.1918	Belluno, Italien
Leopold Radek (<i>technický úředník</i>)	29.08.1918	Provincz Treviso

ukázka z leteckého muzea městyse Suchdolu nad Odrou

NEZVĚSTNÍ

Jméno (profese)	Úmrtí	Místo bojiště
Franz Stanek (<i>kovář</i>)	27.08.1914	Krasnik, Russisch Polen
Josef Kunz (<i>zemědělec</i>)	27.08.1914	Krasnik, Russisch Polen
Franz Bahner (<i>zemědělec</i>)	28.07.1914	Krasnik, Russisch, Polen
Josef Scholz (<i>strojní kovář</i>)	27.08.1914	Krasnik
Franz Foltas (<i>stolař</i>)	05.10.1914	Seit Lublin
Stephan Roscher (<i>zámečník</i>)	? .10.1914	Seit Lublin
Franz Krischke (<i>kovář</i>)	15.02.1915	Bei Przemyśl
Josef Berger (<i>zámečník</i>)	15.03.1915	Gorlice, Galizien
Josef Wagner (<i>soustružník</i>)	? .05.1915	Belgrad
Augustin Kreutz (<i>nádeník</i>)	23.10.1915	Doberdo an der Isonzofront
Franz Richter (<i>obchodní příručí</i>)	? .06.1916	Bukowina
Franz Hahn (<i>tesař, kostelník</i>)	10.06.1916	Dubno
Heinrich Lenhard (<i>zámečník</i>)	16.06.1916	Russische Front

Franz Kunz (<i>stolař</i>)	? . ?.1916	Unbekannt
Josef Köllner (<i>zaměstnanec v obchodě</i>)	16.07.1916	Russische Front
Emil Krischke (<i>stolař</i>)	10.08.1916	Im Dubnienko-Wald
Josef König (<i>betonář</i>)	10.08.1916	Russland
Josef Metter (<i>soustružník</i>)	08.12.1916	Jakobeny (Bukowina)
Emil Gold (<i>zemědělec</i>)	01.07.1917	Konjuchi, Polen
Rudolf Bahner (<i>obuvník</i>)	08.09.1917	Monte Santo, Isonzofront
Otto Brossmann (<i>zámečnick</i>)	?	Rumänische Front
Stephan Bahner (<i>traťový dělník</i>)	09.05.1915	?
Emil Bahner (<i>soustružník</i>)	29.09.1918	Udine, Italien
Moritz Krischke (<i>zámečnick</i>)	01.01.1919	Ghilarza, Sardegna

1. světová válka

1914–1918

Letecké eso z Butovic – Augustin Nowak

Hansa-Brandenburg C.1

Painted by Air © 2017

LETECKÉ ESO BUTOVIC V 1. SVĚTOVÉ VÁLCE

Feldwebel Augustin Nowak – zapomenuté letecké eso z Butovic

První světová válka dala lidstvu novou zbraň – vojenské letectvo. A právě v řadách rakousko-uherského vojenského letectva (K.u.K. Luftfahrtruppen) působil náš během první světové války vojensky nejúspěšnější rodák, polní pilot Feldwebel Augustin Nowak.

Augustin Nowak se narodil 27.08.1890 v Butovicích (Botenwald) v domě č. 306 na Malé straně jako druhé z šesti dětí Augustina Nowaka, nádeníka původem z Nové Horky (Neuhübel), a Rosalie Nowak, rozené Krischke. V roce 1911 narukoval do rakousko-uherské armády k jízdnímu dělostřelectvu (Reitende Artillerie) a v době vypuknutí 1. světové války sloužil jako velitel děla u 3. baterie 7. jezdecké dělostřelecké brigády (Reitende Artilleriedivision Nr. 7), dislokované v Kissentmiklós (nyní Sânnicolau Mic v Rumunsku). S ní se v rámci rakousko-uherské 1. armády pod velením Generala de Kavalerie Viktora Dankla zúčastnil 23.–25. srpna 1914 první bitvy mezi rakousko-uherskou a ruskou armádou u polského Krašniku. V ní si zřejmě vedl docela dobře, neboť mu za jeho bojové úspěchy byla 14.11.1914 výnosem armádního osobního věstníku č. 83 udělena Stříbrná medaile Za statečnost 2. třídy (Silberne Tapferkeitsmedaille 2. Klasse).

Jako úspěšný a vyznamenaný poddůstojník si Augustin Nowak podal žádost o převelení k nové zbraní – letectvu. Jeho žádosti bylo vyhověno, a v lednu 1916 nastoupil do leteckého výcviku. Ten ukončil 13.07.1916 a obdržel mezinárodní pilotní diplom c.k. rakouského aeroklubu č. 389 (Fédération Aéronautique Internationale Pilotendiplom k.k. Österreichischer Aëro-Club Nr. 389). Po absolvování výcviku byl zařazen na ruskou frontu k 30. letecké setnině (Fliegerkompanie 30) pod velením Rittmeistera Wedige von Froreich, působící na polním letišti Marmáros-Sziget v Karpatech.

Zde se však neuvedl příliš šťastně. Dne 12. srpna během rutinního přeletu jednotky na nové letiště Ispas havaroval s dvoumístným

pozorovacím letounem Lloyd C.III čísla 43.51, přičemž se jeho pozorovatel Lt. Egon Wagner těžce zranil (léčil se několik měsíců). I sám Nowak byl při havárii lehce zraněn, léčil se asi měsíc. Když se po vyléčení vrátil zpátky k jednotce, zjistil, že havárie mu v jednotce přinesla nechvalnou pověst, a žádný z pozorovatelů s ním nechce létat. Tuto překerní situaci vyřešilo velení po vojensku – Nowak byl přeložen na rumunskou frontu k Fliegerkompanie (Flik) 13, dislokované na letišti Czík-Taplocza (dnes Miercurea Ciuc).

Změna působiště byla pro Nowaka vzpruhou – s každým bojovým letem získával nejen cenné zkušenosti, ale hlavně potřebné sebevědomí. Jeho hvězdný den nastal 27. prosince 1916. Dopoledne vystartoval se svým letounem Brandenburg C.I (Ph) číslo 27.01 k útoku na nepřítelem držený železniční uzel Onesti (Ónfalva). Poté, co pozorovatel Lt.i.d.Res. Alexander Souhrada svrhnul bomby, byli napadeni nepřátelským letounem Farman a po krátkém boji jej sestřelili; dopadl 11:20 u Branesti. Odpoledne vzlétl Nowak k dalšímu náletu na stejný cíl – tentokrát s pozorovatelem Lt.i.d.Res. Augustem Kosutičem. Stejně jako při dopoledním náletu zaznamenali přímý zásah železniční stanice. Rumuni zareagovali ještě zuřivěji než při dopoledním náletu – na Nowakův Brandenburg se vrhla hned dvojice Farmanů. Po delším zuřivém boji se Nowakovi s Kosutičem podařilo sestřelit v 15:00 nejdříve jeden, a v 15:20 i druhý letoun. Za tento boj byla Augustinu Nowakovi udělena velitelstvím 6. sboru Stříbrná medaile Za statečnost 1. třídy (Silberne Tapferkeitsmedaille 1. Klasse). Celkem vykonal Augustin Nowak u Flik 13 patnáct bojových letů.

Na přelomu roku byl Nowak převelen k Flik 39, která byla pod velením Hauptmanna Karla Nikitsche nově formovaná severně od Vídně. V březnu 1917 byla Flik 39 poslána na Nowakovi již známou rumunskou frontu, na polní letiště Csík-Szereda. Zde zaznamenal Augustin Nowak další úspěchy.

Dne 1. června 1917 sestřelil s pozorovatelem Lt.i.d.Res. Heinrichem Derganzem na letounu Brandenburg C.I (U) číslo 67.38 „dvoumístný Farman“.

Dne 21. června 1917 v ranních hodinách se s pozorovatelem Rittm. Karlem Lukatsem na letounu Brandenburg C.I (U) číslo 69.53 během průzkumného letu nad Comănești zapletl do souboje s „velkým třímotorovým Farmanem“ (pravděpodobně Cauldron C-IV), kterého následně sestřelil.

Dne 18. července 1917 byl s pozorovatelem Lt. Ferencem Firtos de Felsöbenced na letounu Brandenburg C.I (Br) 67.52 nedaleko Comănești napaden stíhacím Nieuportem, pilotovaným ruským esem Vladimírem Ivanovičem Striževským (7 jistých + 2 pravděpodobné sestřely). Během tohoto souboje byl Striževskij zraněn na noze, a přestože se mu podařilo vrátit se na své letiště, zranění jej vyřadilo z boje po zbytek války.

Štěstí Nowaka opustilo 7. srpna 1917, kdy byl nad Dărmănești napaden dvěma ruskými stíhačkami Nieuport z 9. IAO (istrebitelnyj aviaotriad). Se svým zle rozstříleným letounem sice dokázal nouzově přistát u Bergy Magyaros na území ovládaném rakousko-uherskými vojsky, ale jeho pozorovatel Lt. Ferenc Firtos de Felsöbenced podlehl svým zraněním.

Za své bojové úspěchy byl Augustin Nowak rozkazem velitelství 1. armády č. 23 ze dne 3. srpna 1917 podruhé vyznamenán Stříbrnou medailí Za statečnost 1. třídy, a dne 8. srpna 1917 mu byla udělena Válečná medaile Za zásluhy (Kriegsverdienstmedaille).

V září 1917 byla Flik 39 převelena na italskou frontu. Zde se Nowak aktivně účastnil bitvy o Caporetto (24.10.–07.11.1917) a čtyři dny po jejím skončení, 11. listopadu 1917, zaznamenal svůj poslední sestřel, když s pozorovatelem, Lt.i.d.Res. Hansem Happackem na letounu Brandenburg C.I číslo 129.47 u Monte Grappa sestřelil italský průzkumný letoun SAML.

U Flik 39 vykonal Augustin Nowak 45 bojových letů. Celkem tedy během 1. světové války uskutečnil 60 bojových letů. Dne 1. února 1918 byl převelen k leteckým zálohám (Fliegerersatztruppe) a v dalším období války působil jako letecký instruktor.

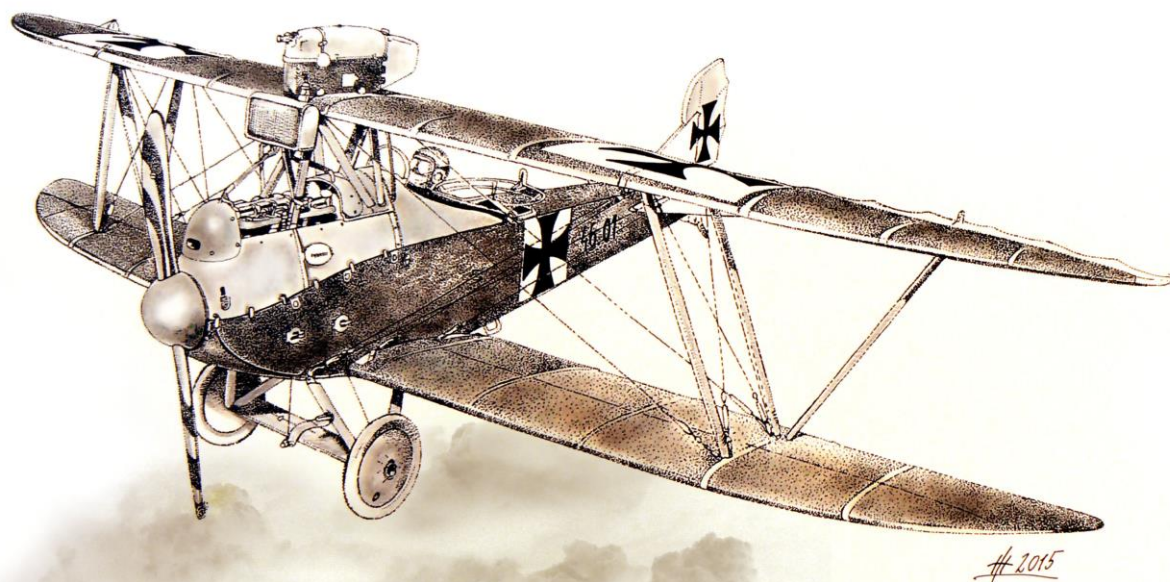
Dne 2. června 1918 se Augustin Nowak ve Vídni oženil s o devět let mladší Annou Marií Ziegelturm. V roce 1920 se jim narodila dcera Anna Maria. Po válce se Augustin Nowak již k letectvu nevrátil. Žil ve Vídni, kde pracoval jako strojní zámečnick u firmy Siemens. Zemřel 17. 11. 1970 ve Vídni, je pohřben na vídeňském centrálním hřbitově (Zentralfriedhof).

Sedm Nowakových sestřelů se může ve srovnání s úspěchy známých stíhacích es zdát málo. Je však třeba mít na paměti, že na rozdíl od nich Augustin Nowak svých úspěchů dosáhl nikoliv v kabině stíhacího stroje, ale na dvoumístném pozorovacím Brandenburgu C.I, jehož primární určení bylo zcela odlišné. **Právem tedy můžeme být na úspěchy našeho rodáka pyšní...**

1. světová válka

1914–1918

Deníček ze zákopů na ruské frontě

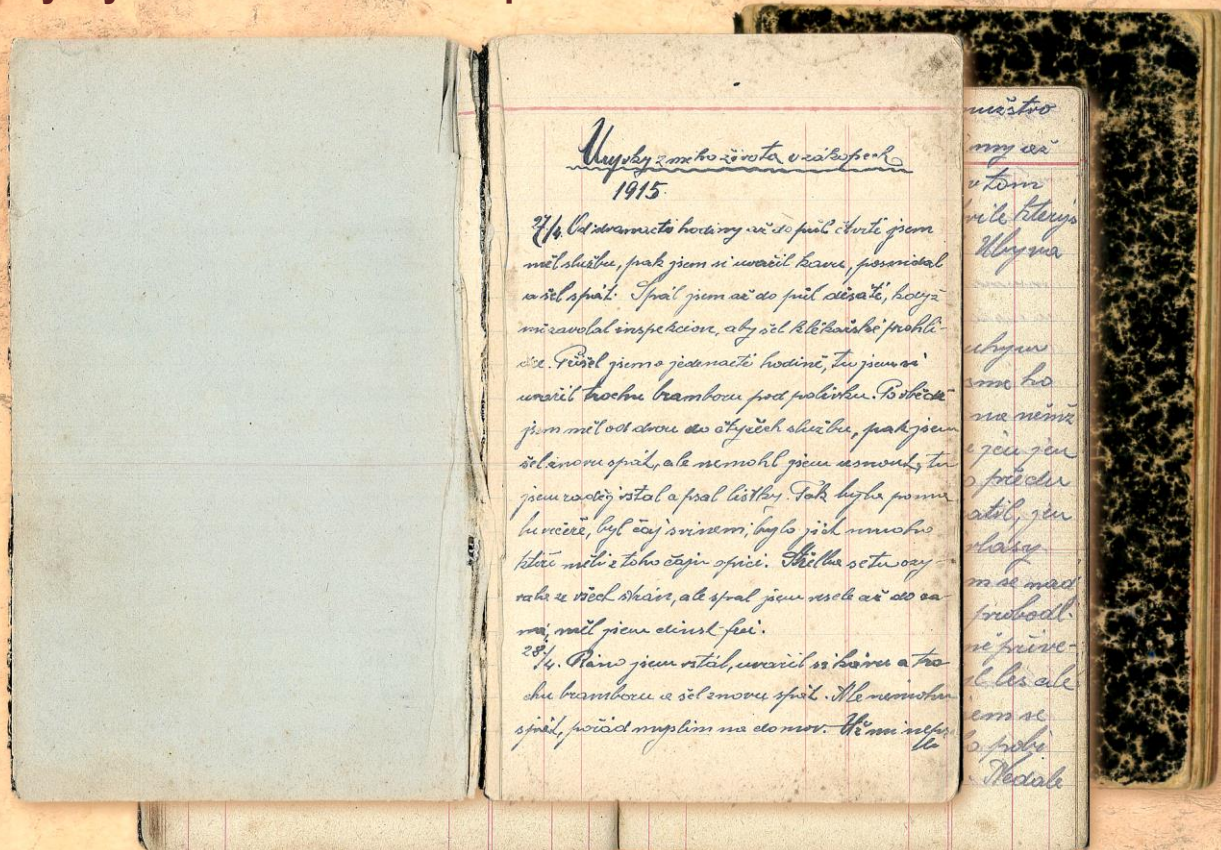

Lloyd C.V. Flik 13

Painted by Air © 2015

ÚRYVKY Z DENÍČKU PSANÉHO V ZÁKOPECH NA RUSKÉ FRONTĚ

Úryvky z mého života v zákopech 1915

27. dubna

Od dvanácté hodiny do půl čtvrté jsem měl službu, pak jsem si uvařil kávu, posnídal a šel spát. O půl desáté mne zavolal inspekción, abych šel k lékařské prohlídce. Přišel jsem o jedenácté hodině, uvařil si trochu bramboru pod polívku a po obědě jsem měl od dvou do čtyřech službu. Pak jsem šel znovu spát, ale nemohl jsem usnout, tu jsem raději vstal a psal lístky. Po večeri byl čaj s vínem. Bylo jich mnoho, kteří měli z toho čaje opici. Střelba se ozývala ze všech stran, ale já spal vesele až do rána.

28. dubna

Ráno jsem si uvařil kávu a trochu bramboru a šel znovu spát. Ale nemohu usnout, pořád myslím na domov. Už mi nepsali z domu tři dny a já též nic nezapisuji. Nač? Dneska celý den služby nemám, až po půlnoci hlídku. Letěla tady přes poledne vzducholod' v ohromné výši, ale nedaleko spadla na důl. Když spadla, nastala z naší strany i ruské strašlivá střelba. Kdo ví, co se tam dělo, pro kouř nebylo nic vidět, jen hlína lítala jak ptáci ve vrchu. Ted' budu psát list tetce Gertrudě. Děla

strašlivě duní, vzduch se jen chvěje. Jak bude dál? Někteří mluví o míru...

3. května

Nepřihodilo se nic zvláštního. O půl noci jsem šel s kamarády na hlídku před zákopy. Tu právě silnější ruská patrol přebrodila se přes řeku Nidu, ale setkala se s odporem naší patroly, jež tam právě byla. A zas začla prudká střelba. Kulky jen hvízdaly, už jsem myslel, že bude po mně, ale na štěstí se mi nic nestalo. Pak nás přišli vystřídat kamarádi a do rána bylo ticho, silná střelba přišla až ráno na pravé straně...

10. května

Ráno jsem si uvařil kávu a do oběda spal. Po prohlídce pušek jsme hráli karty, až jsme se pohádali, a šli si lehnout. Proslýchá se, že půjdem dopředu. To nás zase přeberou. Ale doufám, že vyjdu živý a zdravý. Jsem dneska nějaký smutný, je mi skoro do pláče, proč, to nevím. Bude brzy večere. Došlo mi večer tolik lístků, že nevím, komu mám odepsat. Jen od rodičů žádný. Jsou ty děvčata hloupé, ani se mi na žádnou nevzpomene. Pak jsem měl patrol venku až do dvanácté, nato jsem šel spát až do šesti do rána.

11. května

Hned ráno pro mě přišel kamarád, že půjdem na patrol. Šli jsme se podívat, jestli Rusi couvli. Přišli jsme k řece Nidě, lehli si na zem a poslouchali, když přišel rozkaz: „Dopředu přes řeku!“ Až po bradu mi voda sahala, už jsem myslel, že odhodím kvér i tornu. Voda byla chladná, ale přec jsme přešli. Pak jsme šli až do vesnice Sčabaková. Odtamtud jsem šel s patrolou zpátky, protože tam nebylo nic podezřelého. V noci v počtu devět lidí jsme prohledávali ve vsi mezi domy. Ale zase nic podezřelého nikde nebylo. Začalo pomalu svítat, a tak počínal nový den.

12. května

V jedné dědině jsem si koupil osm vajec a syrové je vypil. Jedno stálo 10 haléřů. Pak jsem ještě asi dvě hodiny spal. Večer přišel povel dopředu. Nemohu ani chodit, mám hrozné pliskýře na nohou a k tomu musím už dopoledne do služby. Je hrozné horko a dobré vody ani trošky. Napil jsem se z kaluže, kde se koupaly husy. Není tady ani nic k jídlu. Jak to bude dál? Pořád jsem měl myšlenky, že se zastřelím...

15. května

Ráno jsme vstali celí mokří, celou noc pršelo. Po teplé kávě se šlo zas dál. Já za dědinou už nemohl. Měl jsem nohy celé opuchlé. Tak mašírujeme až do města, kde byl kostel s dvěma věžičkami, jež mi smutně připomínal rodnou ves. Za městem už byla moje linie roztáhnuta, lehnul jsem si a půl hodiny odpočíval. Bylo už slyšet dělostřelbu. Kulky

svištěly a my šli dopředu v samém ohni. Znenadání byl před námi rybník. Poručík dal povel „kupředu“ a zrovna přes vodu. Já ale šel naokolo. Když jsem byl skoro na druhé straně, slyším salvu granátů. Hned jsem si lehl a v té chvíli dva lehké granáty vrazily blízko mne do země. Na štěstí jsem dostal do obličeje jen spoušť bláta a vody. Hned jsem se zdvihl a utíkám k blízkému potoku. Když jsem se myl, nový granát vletěl nedaleko mě do mosta. Dřevo lítalo na všechny strany. Nedomyl jsem se a utíkám pryč, dopředu. Vtom ale Rusi vyrazili proti nám, teď to začlo. Ač jich stále přibývalo, přece dopředu nemohli. Padali jak tráva. Pak se šlo zas dál, ale před námi byly na kopečku uschovány dvě strojní pušky, a ty pálily jak zběsilé. Kolem mne kamarádi padali, jeden plakal, jeden volal rodiče, druhý ženu...

Ostatní se hnali útokem na stohy, ale já uhnul napravo a narazil jsem na bajonety. Sám nevím, jak jsem z toho vyšel, byl jsem už jak zvíře. Cítil jsem, že ztrácím lidskost. Za chvíli začali Rusi utíkat, jedni nazpátek, druzí k nám, a tak jsme se v té míchanici bili. Znenadání mě někdo udeřil do hřbetu, ohlédnu se, a tu Rus se na mne žene s bajonetem. Z druhé strany na mne letí druhý Rus. Zvedl jsem pušku a střelil jsem do něho a toho druhého jsem kulkou po hlavě schladil, že mu kosti stříkaly. Vtom jsme se ocitli před polem s obilím. Bylo už dost velké. Znenadání z něj proti nám vyskočí Rusi a volají: „Bratko nestrelaj!“ Jeden ruský mladík pořád proti mně držel svoji pušku, přestože viděl, že druzí jeho kamarádi pušky odhodili. Zavolal jsem na něj, aby ji zahodil, ale on nic. Namířil jsem svou pušku a chystal se ho střelit. Teprve teď on tu svou pomalounku položil. Zželelo se mi ho, byl to přec jen mladý synek jako já. Chtěl jsem jít s těmi zajatci zpátky, nasbíralo se jich 56, když vtom na mne volal desátník V. Tomášek: „Ludvík, zůstaň tu se mnou, kdyby se mi něco stalo, tak mám aspoň jednoho známého.“ Tak jsem šel zas dál, až jsme přišli k dědině, která celá hořela. Lidé pobíhali sem a tam, ženské i s malými děcký si rvaly vlasy. Byla to hrůza. Tu zase prase celé ohořené ještě pištělo. V. Tomáškův se nad ním ustrnul a vrazil mu jednu bajonetem a potom ho ještě střelil, protože pořád pískalo. Jinde zas kráva celá opálená žalostně bučela, koně uvázané v maštali řinčeli, to bylo divadlo té hrůzy válečné. Pak jsme šli až za dědinu, kde jsme se zakopali. Leželi jsme tu celou noc, já ale spal, ač pořád Rusi po nás stříleli. Až ráno jsem se probudil.

16. května

Hned ráno jsem se lepší zakopal, pojedl kousek chleba. Kávu, co jsem měl, požil jsem syrovou a vodou zapil. Abych měl něco teplého, tak jsem si zakouřil. Jen kdybychom nešli dál. V dědině lomili obyvatelé rukama nad spálenými domy a pláčou. To je ta bestie války. Kulky tu sviští. To pleskání kulek šlo až do pěti hodin večer, kdy přišel povel, zakopat se zase dále. Když jsme šli dopředu, našli Rusi prudce střílet. Padlo jich

zase několik, napravo na deset kroků ode mne byl jeden. Ostatní byli ponejvíce trefeni do hlavy, aspoň měli lehkou smrt. Zůstal jsem tam až do setmění a pak šel hledat setninu. Sešel jsem se s kamarády od kompanie, co šli právě pro mináž. To bylo něco pro mne, když jsem už pět dní nic nejedl. U kuchyně jsem řádně pojedl a ještě více se napil vařeného vína. Pak jsem šel zpátky do zákopu a tam jsem spadl do díry a zůstal v ní až do rána.

17. května

Ráno jsem zjistil, že pode mnou leží jakýsi kamarád. Budím ho, ale on nic, tu jsem teprv shlédl, že je mrtev. Až se mi vlasy ježily při vzpomínce, že jsem spal s nebožtíkem. Ale to nic, už jsem měl zase hlad, hned jsem si své věci trochu složil a hodil to mrtvému do noh. Když jsem si začal zehřívat konzervu, znenadání zahučelo, a už jsem byl zasypaný. Když jsem hlínu ze sebe strásl, už ani nebožtíka nebylo vidět a já se vůbec o něho nestaral. Horší to bylo s mojí konzervou, byla plná hlíny. Ale bylo to maso, a tak jsem to spráskal i s hlínou. O jedenácté byla snídaně, oběd i večeře. Též trochu piva každý dostal. Potom jsem měl službu až do večera. Začalo pršet. Po službě jsem si lehl a spal až do rána.

18. května

Po snídani jsem usedl a při pohledu na krajinu vzpomínám na domov. Už to bude pět měsíců, co jsem v poli. Pak jsem si uvařil polévku z konzervy a kávu a společně s Tomáškem jsme pojedli. On měl trochu rumu, a tak jsme si uvařili čaj. Dneska jsou Rusi nějak potichu. Na levém křídle už mysleli, že Rusové couvli, tu vylezli ven a ruské dělostřelectvo začalo střílet. Jeden to zaplatil životem. Jak bude dál? Kdyby už ta vojna konečně skončila.

Z domu mi žádný nepíše. Já jsem ale napsal tři lístky: domů, Jindřichovi a Maře. Budu vidět, co mi odepíše. Měl jsem doposud štěstí, že se mi nic nestalo. Tu najednou zas rozkaz, že půjdeme 200 kroků dopředu. Šli jsme zcela otevřeně, jakoby nepřítel ani před námi nebyl. Vykopali jsme si díry a teď ještě spojení. Pracovali jsme celou noc. O půl noci byl teprve oběd. Dopoledne mne zavolał četař, že mám jít k nadporučíkovi. Tam jsme dělali do tří hodin dekung. Pak jsem až do večera seděl a vzpomínal. Ruské dělostřelectvo začalo prudce střílet a my museli celou noc stát na stráži. Čekalo se, že budou útočit, ale nic se nepříhodilo...

3. června

Je ráno šest hodin. Mám teď hlídku. Při pohledu na zelenající krajinu přichází vzpomínky na časy v civilu. Taková tesknost mne obchází a s ní zlost na všechno, že nevím, co dělat. Tak hezký čas a já tu musím stát jako nějaký blázen. Z domu mi poslali 6 malých balíčků, ale dostal jsem jen jeden a ten byl prázdný. Teď je pošta zastavená a já bych potřeboval

sirky. Naděje na mír není žádná. Kdyby to už raději skončilo. Víím, že na mne matka vzpomíná a oplakává mne. Snad se ještě domů navrátím a bude to šťastné setkání...

6. června

Povídalo se o odjezdu do Itálie, ale přišel rozkaz, že budem ablezováni. Tak už nikdo z nás nespál a stáli jsme v pohotovosti. Pak nás přišli vyměnit. Potom jsme šli do rezervy, prý osm kilometrů, ale šli jsme už od čtyř hodin ráno. Až do poledne spal každý jako zabítý.

Asi k poledni jsem se probudil a šel si lehnout na zahradu, neboť jsem spal kdesi pod kolnou na kousku došku. Tam jsem si zapálil cigaretu, co mi matka poslala, a vzpomínal na časy, když jsem tak doma na zahradě lehával. Až jsem slzel od tesknoty. Ale ne dlouho. Museli jsme maširovat za hrozného horka dál a na večer už byli v zákopech. Rusi na nás stříleli jako zběsilí. V noci kopem až do čtyř hodin rána, pak spíme až do poledne a zas nanovo kopem, ač po nás stále střílejí...

2. července

Přišli jsme do dědiny Třeště nedaleko Sandoměře, kde máme zůstat přes noc. Dostal jsem lístky od táty, Langra Josefa, a mnoho jiných. Ale odepsat nemohu, nejde pošta. Budou se možná hněvat, ale já za to nemohu. Přišel ke mně Josef Hollein, je u mašingveru. Dal mi dva pakle sirek, neboť jsem žádných neměl. Trochu jsme si popovídali, bylť on doma, kde já už osm měsíců nebyl...

3. července

Přišli jsme do Baranova a tam zůstali. Nejprv jsme dostali maso a polévku. Dnes jsem se trochu očistil od prachu, byl jsem v těch šatech už šest měsíců. Pak se šlo do města. Koupil jsem si čokolády, cigarety, sirky, víno a cukr, trochu tam pochodil a šel zpátky na zahradu, kde měli kamarádi koňak a rum, a tak jsem měl brzy opici. Večer jsem utrl ze střechy dva došky aspoň pod hlavu a spal až do rána pod širým nebem na zemi.

4. července

Přišel rozkaz, spakovat se, a maširovali jsme na nádraží. Obyvatelé města Baranova stáli všichni před domy. Na nádraží dostal každý trochu polivky a masa, a pak jsme byli nacpáni do vagonu jak dobytek. Jeli jsme až do Dembice v Haliči, kde jsme dostali k večeři trochu kávy, kterou mi přinesl kamarád. Chleba nám ale nedali, i když už má každý hlad jak kůň. A jelo se zase dál přes celou noc. Spal jsem na podlaze. V Přemyšlu jsem si koupil čokolády a cukroví...

8. července

Nádraží v Kulikově je též celé rozbité. Pro vodu je to půl hodiny a žízeň hrozná. Z Kulikova jsme maširovali dvě hodiny lesem. Na konci lesa

přišel rozkaz, sednout si do příkopů, kde jsme též nocovali. Ráno byl každý odspodu mokrá od vody a svrchu od rosy...

9. července

Ráno v pět hodin se šlo dál. Už nemohu, zůstal jsem vzadu. Šli jsme přes město Velké Mosty. Vojenské kasárny byly rozbité a popálené též větší domy. Menší zůstaly neporušeny. Zůstal jsem zase pozadu i jeden z Kylešovic, a jdem pomalu za setninou. Šli jsme přes vesnici Ostrov, pak přes město Krystynopol až do dědiny Savčyn. K jídlu byl kousek ztuchlého chleba a káva. V deset večer jsme dorazili do zákopů a já měl hned do půl noci službu.

11. července

Šel jsem asi hodinu do vesnice pro vodu. Když jsem procházel kolem domů, před okny bylo pár křížů, značka toho, že tu jsou pochovaní vojáci. Hleděl jsem na jména a byl tu i V. Havránek ze Studénky. Vzpomínal jsem, který to je, a zůstal tu stát zamyšlen dosti dlouho, i na vodu jsem zapomněl.

12. července

... Šel jsem do služby a kamarád vařil brambory, které jsem na poli nhrabal. Jsou ještě malé a sladké. Vytrhal jsem kus, akorát do čepice. Mě to nic nedělá, hlad je hlad a chleba už jsme třetí den nedostali. Po službě jsem se vysvlékl a chytal vši, neboť jsem to již nemohl vydržet. Měl jsem jich aspoň na 200 a takové maličké, že jsem je ani nemohl z košile dostat ven. To jsou ale ty nejhorší.

Je šest hodin večer. Z jedné strany mám v břehu vyhrabanou díru jako pes, celta mne chrání jen zpředu a po břehu se leje voda. Naházel jsem tam snop z nezralé rži, co jsem natrhal. Na noční směně se přeze mne zase přelege množství vody. Ve své skrýši je už blata a vody po kostky...

13. července

Dnes mne zavolal kamarád, že půjdem do rezervy. Vše jsem si spakoval a pak se šlo až do Bojanovic...

14. července

Měli jsme školu, jak máme zabíjet...

16. července

... Večer byl zas dešť a tu mi už kdejaká nit promokla. Ted' se ale oběsim nebo zastřelim. Sbohem světe mizerny. Zas je rozkaz, že půjdem do dědiny do stodol... Děla hučí na všech stranách, možná, že už bude konec světa. Přišli jsme do stodoly už celí mokří, za chvíli byla káva, též jsme dostali kousek chleba, já dostal ještě pěkný, ale někteří měli celý plesnivý. Hned na to zase rozkaz, vše spakovat, jde se pryč. Tak jsme šli zpátky do Bojanovic, kde jsme měli dostat čaj s vínem, ale nebyl hotový,

a tak se šlo v tom dešti a blátě dál přes dědinu Opolsko do doliny, kde jsme zůstali ležet do rána na kobzolisku. Byli jsme celí od blata a mokří. K tomu ráno to chladno, až zuby cvakaly.

17. července

Ráno hledim celý vyjevený, vedle nás byly postaveny děla. Vtom už přišel Tomášek a praví: „Pojď se podívat, jsou z pluku Krakovsky.“ Též jsme ho i našli a právě ve chvíli, kdy František Malchárek přivez pro ně snídani. To se rozumí, že hned byly plné šálky. Pak jsem šel spát, teď aspoň slunko svítilo. V poledne bylo maso, polívka a trochu omáčky. Děla hučí, známka to blízké bitvy. Vše chodí smutno, máme v noci dělat útok na ruské zákopy. Bude to hrozné. Každý píše adresy svých kamarádů, aby pak mohl podat jeho známým zprávu. Vyšli jsme v osm hodin, pak v té tmě půl hodiny podél dráhy. Napravo bylo vidět obrysy města Sokal. Ze všech stran už bylo zapáleno. Ted' ničí naši i Rusi dědiny i města. Všude, kde se bojuje, vše je zničeno, že ani ptáci se tu nedrží. Pak jsme zůstali ležet před násypem. Co chvíli pleskla kulka do šin. Vpředu už utočil 10. myslivcu a 31. zeměbranecky pluk. Nemohli ale nic pořídít, mužstvo bylo unaveno. Tak jsme v tom dešti kulek a granatu šli až na druhy břeh řeky Bug. Co chvíli kterýs kamarád s výkřikem klesl. Ubyvalo nás.

18. července

Nosili jsme raněné jednoho za druhym, skoro též ponesou mě. Kol osme hodiny šlo se dál pod kopec, na němž byly ruské zákopy, z nichž se jen, jen kouřilo. Odtamtud' dále dopředu. Vtom už jsem lidskost ztratil, jen při tom jsem cítil, jak mi vlasy stavají. Vzpaatoval jsem se nad jedním Rusem, jehož jsem probodl a krev jeho vystříknuvší mne přivedla k rozumu. Vedle mě byl les, ale jak jsem se podíval, tu jsem se až zhrozil, víc lidí tu leželo pobitých, jak bylo těch stromů. Nedaleko mě ležel voják, už starší muž a naříkal: „Kamaradi, pomozte mi, pro Boha Vás prosim; moje žena, mé děti, co si počnou, pomozte mi.“ Ale nikdo mu nechtěl pomoci. Zavolal jsem na kamaráda, co ležel vedle, ale ten byl už skoro mrtvy, až druhy se zdvihl a odnesli jsme ho do doliny. Byl raněný, kulku nad kolenem. Byl od 31. zeměbraneckého pluku. Sotva jsem ho položil, zdvihnu se a tu praskla mi kulka zrovna do bajonetu, šla přes mantel a zůstala v blůze v obvazu trčet, ale už jen střepy. Druha kulka šla do pravého boku, ale ta mne už trochu popálila. Už se mě chytají. Na levém boku mě zachránil bajonet, na pravém náhoda. Ted' se ale hnula už ruska rezerva, už to zas jde. Ale marně, nemohli dál. Pak se začali vzdávat. Tu bylo slyšet jen: „Bratko, nejtřílej.“ A plno ruk bylo vzhůru. Zajali se a par kamaradu šlo s nima dozadu, my ostatní dál dopředu. Kousek dále jsme se zakopali.

Večer jsem měl s kamarádem přední hlídku. Začalo silně pršet, byl jsem mokry až na kožu. K ránu, sotva začalo svítat, objevila se nedaleko před náma nějaká jízda. Za chvíli jsme poznali, že to jsou kozáci. Hlásili jsme to a hned jsme dostali rozkaz, jít zpátky do zákopů. Tam jsem si ale lehl, přikryl se deku i usnul. Tak jsem ležel jen chvíli a musel vylévat vodu. K tomu jsem měl levý bok same blato. Tak lelo až do devíti hodin večer, pak už jen tak kropilo.

19. července

Ráno přestalo ku velké potěše naši pršet. Hned jsem deku dal na větr přeschnut, ale zas mi bylo zima. Přezul jsem si boty, bylo v nich plno vody, vykroutil jsem si onuce a dal schnut. Zatím jsem nazul jiné. Pak jsem si z dešťové vody uvařil trochu kávy, byla z toho káva všelijaké chuti, ale aspoň něco do žaludka. Stříleji po nás samé dum, dum. Pak jsme se trochu lepší zakopali do země. Jen kdyby mne Bůh chránil i nadále. Prozatím jsem zdrav. Matka se beztak o mě strachuje, neboť nemohu psát, pošta nejde. Teď půjdu pro mináž. Službu mám po půlnoci. Z těch, co vyšli se mnou do pole, je už málo. Bylo nás 100 a je nás 12. Někteří jsou mrtví a jiní ranění. Vedle mě leží též dva mrtví, už jsem se nemohl na mě dívat, a tak jsem je přikryl dekou, co měli. Jak to půjde dál? Kdyby už byl konec. V noci to trochu utichlo.

20. července

Ráno šli Rusi dopředu v několika řadách. Ale nemohli až na nás přijít pro hrozny oheň. Přišel rozkaz, držet se v zákopech do posledního muže. Střílelo se celý den, že nebylo ani času na jídlo. Byl to hrozny boj, nás jen páru a k tomu už mnoho mrtvých a raněných. Navečer boj ustal, tu jsme dostali oběd. Pak jsem si na chvíli lehl, ale za chvíli zas to nastalo. Vstanu, ale s hrůzou. Rusi už byli v zákopech. Vedle mě zrovna jeden Rus probodl kamaráda. Otočím gverem a kolbou jsem mu rozbil hlavu. Teď nastal nerovný boj. Ale konečně jsme je přemohli. Teď se postavím k díře, měsíc právě vyšel, a tu šust a už jsem ucítil jednu za krkem. Pálelo to hrozně. Hned jsem bluzu i mantel vyslek, ale měl jsem jen popaleniny a blůza, mantel i límec od košile byly diravy. Tu jsem se oblekl a střílel dál. Za hodinu byl pokoj a já musel na přední hlídku. Nebyl jsem tam dlouho. Rusi lezli v obilí po čtyřech k nám. Stáhli jsme se nazpátek a začli jsme střílet jak zběsilí. Tak to šlo dál další dva dny.

22. července

Hned ráno Rusi mysleli, že to musí přeběhnout, ale nešlo jim to, tu zkoušeli nalevo, napravo, ale nic nepořídili. Je to pro nás zas peklo. Už čtyři dny samé boje a spát nejde, jen chvílemi anebo stojmo. Já už ani nevím, co to je spát aspoň dvě hodiny. Tak utočili celý den, a až večer utichli. Na půlnoční hlídce jsem měl co dělat, abych neusnul. Za chvíli začli Rusi křičet: „Hurá“. A zas to začlo. Pustil jsem světelnou kouli,

abych viděl, kam jdu. Nemohli jsme se v tom dešti kulek vrátit, tak jsme se kupředu plazili jako hadi po bažině. Tu jsem si umínil, že raději poběžím, ale sotva jsem udělal dva kroky, kulka se mi prodrala přes blůzu, mantel i košili. Mám to z pekla štěstí! R. Vavroš je střelený do břicha, kdo ví, či žije. Rusi stříleli celou noc, utichli až k ránu. Tu znenadání začli křičet: „Na zdar!“, a se zdviženýma rukama utíkali k nám. Ale zezadu do nich začli střílet kozáci. Přesto jich pár přeběhlo k nám. V zázemí musí být těch ruských zajatců víc, než je nás tady.

23. července

Ráno byla káva, já si pak uvařil pár brambor. Jsou ještě sladkave, ale chutnají mi lepší než ten kukuřičný chléb, kterého není nikdy dost. Teď mám službu a pak jdu spát...

25. července

Ráno přišel rozkaz, žádný si nesmí lehnout. Slunko peklo, až jsem byl jak myš mokry...

30. července

V noci přišel na naše místo 13. olomoucký pluk, a my šli zpátky do města. Občas tady zasviští i kulka. Naše dělostřelectvo střílí celý den. Naši museli ustoupit. Pak tady přišly 2. setniny prajzu, jedna setnina rakouských a 25 myslivců. Když šli ale prajzi dopředu, vzdali se a též tu naši setninu přivedli do zajetí. Náš pluk to teď musí vytrhnout. Město je úplně zničené, až na pár domků a stodol. Je pět hodin dopoledne. Zuří tady cholera, umírá tady okolo sta lidí denně. Vozí jednoho za druhým na hřbitov, který je vedle stodoly, kde jsme ubytovaní. Jsem jaksi nemocný, nemám k ničemu chuť, jen bych pil. Ani žádné ovoce se nesmí jest, ač jsou tady pěkné hrušky. Kdyby už byl raděj mír. Ale žádná naděje. Bude brzy večere: káva. Máme teď prý jít do Bukoviny.

1. srpna

Zvečera jsme se museli spakovat a šli do zákopu. Je to v samých kopcích. Do půlnoci jsem spal a po 12. hodině hlídkoval až do rána.

2. srpna

Pak jsem šel pro vodu do dědiny, uvařil si kávu a šel spát. V poledne mne čekala dvouhodinová služba. Saniteti šli dopředu pro raněného. Vypravoval, že už tam ležel šest dnu hladem a žízniv. Byl raněný do kolena. Když jsem byl do půlnoci na hlídce před dráty, křičel daleko vpředu ještě jeden raněný, ale tam se nikdo neodvážil pro něho jít. Smrad je tu, plno mrtvých, co pár kroků zakopnu o mrtvolu...

3. srpna

Máme žízeň na zdechnutí, ale vody tu není. Ještě k tomu byla polévka k obědu i fazole přesolené, ale hlad byl a tu byly dobré. Tak jsme museli

vytrvat až do večera. Kdybych raděj už zhynul. Když se přinesla večer voda, každý pil a pil. Ted' aspoň dostáváme denně třikrát jídlo.

6. srpna

Byl jsem jaksi nemocný po celou noc, též i ted' odpoledne je mi nějak nevolno. Zítra půjdu k lékaři.

7. srpna

... Co chvilu prší a hned je zase hrozné horko. Na oběd nemam chuti, škoda, že jsem raděj nešel k tomu lékaři. Včera padla Varšava a Ivangorod, ale co též před těmi městy padlo lidí, to nepíši. To budou Rusi zas couvat a my se zas namaširujem.

24. srpna

Opouští mě můj nejlepší přítel z naší čety V. Tomášek. Ani jsem k němu vždy nebyl tak upřímný, jak on ke mně. Skorem bych zaplakal, ale musím čekat, co mi osud popřeje. Odchází domů, do lepšího života, kterého jemu ze srdce přeji, neboť se tu dost lidí zastal a pokaždé nevděk klidil. Bude mi ted' smutněji. Rusek B. je v Opavě, Knopp R. už není takový, Hollein je ve špitalu a Havránek J. s Čeganem F. jsou daleko u kuchyně.

25. srpna

Hned zrána se spustila hrozná kanonáda, nato jsme vyrazili dopředu. Byl to hrozny útok. Granáty a šrapnely jen svištěly, zem létala v povětru. K tomu nám Rusi zapálili obilí před i zezadu. Zazněl rozkaz: "Dopředu!" Utíkal jsem, ale už jsem celý hořel, palelo to a ja utíkal jako šileny. Vtom shledam kaluž vody, nemeškal jsem a hned si do ní lehl. Myslel jsem si, ať už mne granat roztrhne, ale nic. A v tom hukotu střel se utíkalo dále, až do ruských zakopu. Rusi, co byli v zákopech, byli většinou pobiti a my zůstali v jejich zákopech až do večera. Večer nás přišel vystřídat 11. pluk domobranecky. Sami staří chlapi. My pak šli do rezervy do lesa, kde jsme pod stromy spali až do rána.

27. srpna

Večer jsme šli zpátky z lesa přes řeku Bug, přes dědinu, ta byla celá vypálená, na levou stranu od Sokalu. Tam jsme zůstali jako rezerva. Včera padla pevnost Brest...

29. srpna

Vstoupili jsme na ruskou frontu. Byl horký den, slunce pražilo a vodu pít jsme nesměli. Sem tam jsem se přece napil. Tady byli Češi a ti nám dávali jablka, chléb, někteří nás radostně vítali, jiní se na nás potměšile dívali. Zašli jsme za dědinu, a tam na tom slunci zůstali ležet. Donesli nám mimořádně polévku, maso, čaj a půl chleba. V dálce hučí děla. Je

tam 9. divize a jiní. Rusi jistě ustupují, neboť dělostřelba ustává a vzdaluje se. K večeru jdeme do předu linie.

29.–30. srpna

Večer nám bylo poručeno, ustlat si na noc. Donesl jsem si trochu seschlého palaši a zapálil si fajfku, ale usnul jsem s ní jako děcko s cumlem. Ráno jsem šel pro mináž a až do poledne byl na hlídce. Oběd byl vydatný, ještě kus masa mi zbylo. Hnalo se na déšť, tak jsme si postavili celtu. Přišel hrozný liják. Vpředu hučela děla. Musí tam být hrozně v tom dešti. Rusi střílí jak zběsilí.

1. září

Nebylo času ani snídat, a už jsme se pakovali a šli v tom dešti dál. V poledne jsme konečně celí mokří zůstali stát v jedné dědině na zahradě jakési spáleniny. Po půlhodinové přestávce na oběd se šlo dál. Civilisté před náma ze strachu utekli. Rusi jim namluvili, že jim uřežem ruce a podobně. V další dědině jsme zůstali na noc.

3. září

Další noc jsme leželi v poli na strnisku až do pěti hodin. Pak byl auf, a my se tam povalovali až do osmi. Potom se šlo dopředu přes les, pak byl kopec, kde jsme se roztáhli v linii. Já a několik kamarádů jsme šli přes les na patrol. Bylo tu pár jablek, sice trpkých, ale jedlo se. Na kopci jsme chytli nějakou ženu a já se jí ptal co a jak. Řekla nám, že v dědině Mariance jich není, že už ráno odešli.

ukázka z leteckého muzea městyse Suchdolu nad Odrou

Tady deníček končí a my se už nedozvíme, co následovalo dál. Deníček byl nalezen na půdě v domku pana Josefa Holleina, o němž se pisatel zmiňuje. Proč se deníček ocitl zrovna tam, se nepodařilo vypátrat. Několik indicií však napovídá, že pisatelem je studénecký rodák Ludvík Martínek, který byl dle knihy „Legionáři“ povolán k vojenské službě 26. října 1914 ve věku 20 let. Po základním výcviku, který prodělal v Opavě, byl přeřazen do důstojnického kurzu v Příboře, a poté nastoupil k 10. zeměbraneckému pluku v Bílovci jako kadet. V červnu roku 1915 byl odeslán na ruskou frontu. Při ruském útoku severovýchodně od měst Rovno a Dubno se nechal zajmout. Byl transportován do sběrného zajateckého tábora v Dárnici u Kyjeva, poté do několika dalších. V roce 1917 se hlásil do československých legií, byl ze zajetí uvolněn a do legií vstoupil v březnu 1918, kde byl zařazen do 10. pluku jako střelec. V boji o železniční stanici Kordon 15. října 1918 padlo na 30 legionářů, mezi raněnými byl i Ludvík Martínek. Z československých legií byl propuštěn v prosinci 1919.

ručně psaný životopis Josefa Holleina (HOLANĚ) s uvedením nasazení v 1. světové válce a v zajetí

v cukrovárně ve Studénce. V roce 1909 nastoupil
jsem do učení na lesáře u fy. Voc-Schlösch v mor-
avské Ošavě, kde jsem po vyučení pracoval až do r. 1914.
Téměř roce jsem nastoupil vojenskou
službu a jako voják v rakouské armádě jsem byl
poslán proti Rusku. V červenci 1916 upadl jsem
do ruského zajetí. V roce 1918 našel jsem se
do osvobozené republiky československé a sloužil
jsem u československé armády do r. 1920.

Zvotpis. K. Studénka dne 22. 6. 1936.

Narodil jsem se 21. března 1894, ve Studénce, okres Bílovec. V roce 1904 nastoupil jsem 5. tř. do nové školy ve Studénce, kterou jsem s dobrou prospěchou absolvoval. Jako dělník byl jsem zaměstnan 2 roky v cukrovaru ve Studénce. V roce 1909 nastoupil jsem do učení řá. kuchaře u fy. Nov. Schlorch, v ma. Čáslavi, kde jsem po vyučení pracoval až do r. 1914.

V červenci jsem nastoupil vojenskou službu a jako voják v rakouské armádě jsem byl poslán proti Rusku. V červenci 1916 upadl jsem do ruského zajetí. V roce 1918 vrátil jsem se do osvobozené republiky Československé a sloužil jsem u československé armády do r. 1920.

Potom jsem byl přijat na jímnu Trojici ve Slaské Čáslavi. V r. 1922 jsem byl propuštěn a znovu jsem nastoupil místo u fy. Nov. Schlorch. V roce 1926 jsem opustil toto místo a nastoupil jsem nově ve Vítkovickém závodě na váh.

Následkem toho byl jsem propuštěn a zůstal jsem 2 léta nezaměstnaný. V r. 1928 stal jsem se členem obecního zastupitelstva za stranu dělnickou, nezávislou až

do německé okupace. Od roku 1932 byl jsem členem komunistické strany ve Studénce a působil v odborech až do propuštění. Po dobu okupace jsem pracoval ve Vítkovickém závodě.

Po osvobození stal jsem se opět členem komunistické strany a zároveň jsem byl zvolen za člana Národního výboru ve Studénce.

Josef

Josef Holáň

výpis z matriky narozených

EX OFFO VÝPIS Z MATRIKY NAROZENÝCH.

Jméno a příjmení dítěte	Otec	Matka	Den, měsíc, rok a místo narození dítěte	U žen provdaných	
				příjmení po provdání	den, měsíc a rok provdání
Josef Holáň (číslo: Holáň)	Karl Holáň	Johanna Mat. Malechová	21. března 1894 Studénka	/	/

ve Studénce 26/11 1936.

Josef

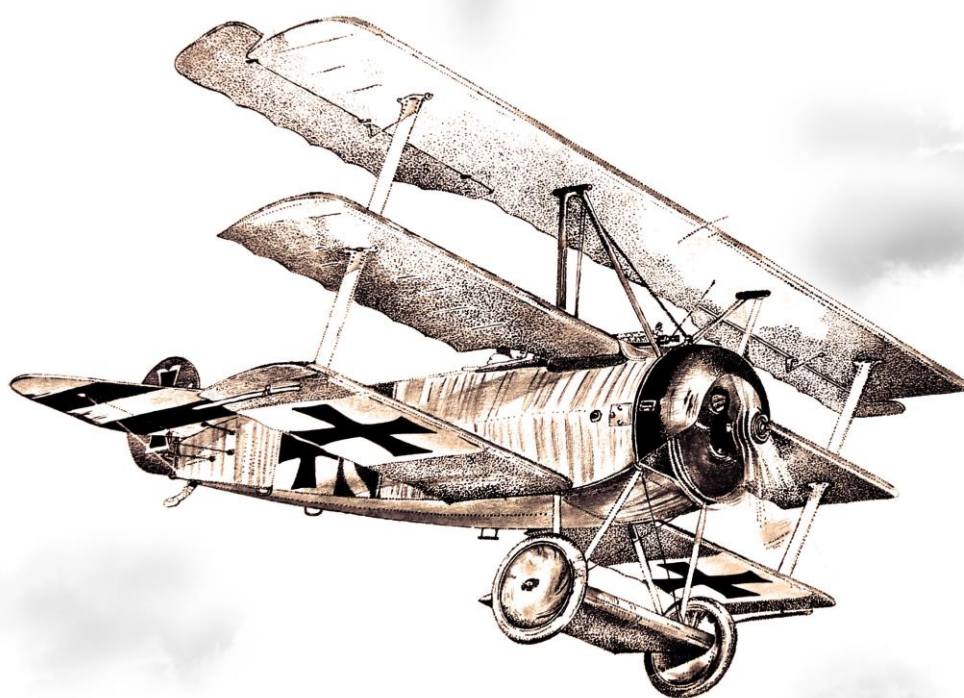
1. světová válka

1914–1918

Z pamětní knihy obce Studénky

Z deníčku Anežky Humplíkové

Střípky z farní kroniky Studénky

Fokker Dr. I

Painted by Air © 2015

SVĚTOVÁ VÁLKA 1914–1918

PAMĚTNÍ KNIHA OBCE STUDÉNKY

První zprávy o vypuknutí války způsobily nemalý rozruch. V první řadě u těch, jichž se mobilizace týkala. Hned v prvních dnech nastoupilo vojenskou službu několik vojáků. Studénkou brzy projížděly celé vlaky vojska na ruské hranice. Vojákům se dělala nálada: podával se na nádražích čaj, káva, cigarety a různé jiné jídlo. Vlaky si vojáci věnčili a pokreslili hlavně zkarikovanými Rusy. Za vojáky museli se sedláci rozloučit se svými odvedenými koňmi i vozy, které vojenský erár odkoupil za pakatel. S povozy (fořpony) jelo od nás 14. Z celého bíloveckého okresu shromažďoval se fořpon u bravanského mostu a odtud v počtu asi 400 odjeli do Polska.

Nedostatek tažného dobytka byl brzy pociťován. Sedláci zapřahali i své krávy, aby pole aspoň zhruba obdělali. Práci s nimi konaly hlavně ženy s dětmi, když otce vzali na vojnu. Doprava osobními vlaky byla velice omezena. To postihlo hlavně dělnictvo dojíždějící domů denně z Vítkovic. Když se chtěli přece dostat na neděli domů, jezdili dráhou do Klimkovic a odtud pěšky. Někteří chodili až z Ostravy pěšky domů. Vojáci odcházející do pole, těšili se, že se za 14 dní vrátí. Nikdo netušil, že válka potrvá 4 roky. Za vojáky se posílaly do pole zpočátku balíky potravin a šatstva, ke konci vojny už jen balíčky se skromnoučkým obsahem. I ve škole pamatovaly děti na své známé v poli. Pletly jim rukavice, čepice a podobně. Později sbíraly jahodové a ostružinové listy, které sušily na čaj a v pytlích odesílaly. Dokonce pak sušily kopřivy, jichž se užívalo k výrobě sukna. Nelze si ani nyní dobře představit, jaký nedostatek všeho se objevil, ať to bylo šatstvo, potraviny neb uhlí.

Ceny potravin takřka přes noc několikrát vzrostly. Proto obilí a všechny zásoby byly rekvírovány pro stát za doprovodu vojenské asistence. Lidé své zásoby zatajovali a ukrývali, jak jen mohli. Schovávali je do země, sena, slámy, do školy, ba dokonce i do kostela na věž. Není divu, že mnozí revizoři a celá rekvizice byla postrachem vesnice. Obilí, které se vezlo semlíti do mlýna, muselo býti ohlášeno a majiteli vydáno povolení, neb četníci často na cestě do mlýna ono prohlíželi. Tu si lidé pomáhali tak, že si mleli na malých mlýncích doma. Leč ani to neušlo bystrým zrakům policie. Několika byly tyto mlýnky i s moukou zkonfiskovány.

Když citelný nedostatek dolehl i na kovy, byly sbírané staré mosazné kliky, hmoždíře, svíčníky, stříbrné lžíce – zkrátka brali všechno. Dokonce

v roce 1917 přišla řada na zvony a tak nám vzali 2, kterých užili k výrobě kanonů. Také bylo odvedeno vlny a kaučuku 35 q, 300 svíček, 35 zaječích kožek. Hlad ke konci války dostoupil vrcholu. Lid se bouřil, hlavně ti, co neměli pole, a jen stěží u nás bylo zabráněno demonstraci. Často se dopouštěli z hladu krádeže. Proto byli ustanoveni polní hlídači, 3 na velké straně a 2 na malé, za odměnu 4 K. Všechny potraviny se prodávaly na lístky, které vydávali učitelé. Za ně jsme kupovali ovšem velice omezené množství zboží jako: mouku, chléb, cukr, maso, petrolej, uhlí a jiné. Nejznámější byly ovšem chleбенky a cukřenky.

Ústupem rakouského vojska stěhovalo se obyvatelstvo Haliče do zázemí. Vídávali jsme těchto uprchlíků celé vlaky. V prosinci 1914 a v lednu 1915 se u nás usadilo 106 polských rodin z východního Haliče od Lvova; z toho mužů 23, žen 43 a dětí 40. Našli pohostinství u dobrých našich lidí. Bohužel ale ve většině případů příliš hřešili na naši dobrotu. Do práce vůbec nebyli, byli však velmi nábožní a kostelu věnovali na památku obraz. Odjeli na podzim roku 1915 zpět do svých domovů.

V listopadu 1914 bylo nastěhováno na krátký čas do školy a všech hostinců vojsko. Byli to zase Poláci, většinou Židé z Krakova. Přišli jako nováčci a byli cvičeni u bravanského mostu na loukách. Před vánocemi téhož roku se odstěhovali.

V roce 1915 usadil se v panském dvoře oddíl saperů v počtu 40, který tu pobyl skoro 2 roky. Cvičili denně na koních na panské zahradě. Ve žních i při jiných polních pracích vypomáhali s koňmi na poli.

Na žně dostal zdejší velkostatek příděl. Zajatých Rusů (20) k práci. Každý se jich z počátku bál, hlavně z obavy před stíháním z rusofilství. Brzy u nás zdomácněli a později se 2 oženili a zůstali ve Studénce (pan Semenyšin a pan Odarenko).

Často se stalo, že zajatci odněkud sběhli, hlavně odtamtud, kde se měli špatně. Takových též u nás několik chytli.

V té době byla z rusofilství obžalována paní Lída Tymlová za výrok: „Vidím raději Rusy než Němce“. Celá rodina, hlavně pak její bratři na vojně byli pronásledováni a označováni za politicky nespolehlivé. Byl to hlavně Karel Figalla, nyní řídící učitel.

Naši vojáci bojovali skoro na všech frontách: ruské, italské, rumunské, francouzské i srbské. Někteří též dobyli si vyznamenání za statečnost (velká i malá stříbrná medaile). Byl i v tom velký kus rakouské prozíravosti.

fotografie Františka Sládečka

František Sládeček, otec studénecké rodačky Zdenky Holaňové, voják rakousko-uherské armády v Krakově. František Sládeček sloužil v Krakově jako zdravotník ošetřovatel ve vojenském lazaretu u MUDr. Hona, lékaře ze Studénky.

Bývalé náměstí brí Sládečků bylo pojmenováno po Františkovi Sládečkovi a jeho bratru Josefovi.

z rodinného alba Zdenky Holaňové

fotografie z italské fronty

Vánoce v roce 1919.

Uprostřed fotografie je se svým bráčem Richard Gelnar ze Studénky.

*Richard Gelnar – vlevo na fotografii, 1917
Tovačov na Moravě*

z rodinné sbírky Dagmar Auxtové

fotografie z rodinné
sbírky Anežky
Gromanové

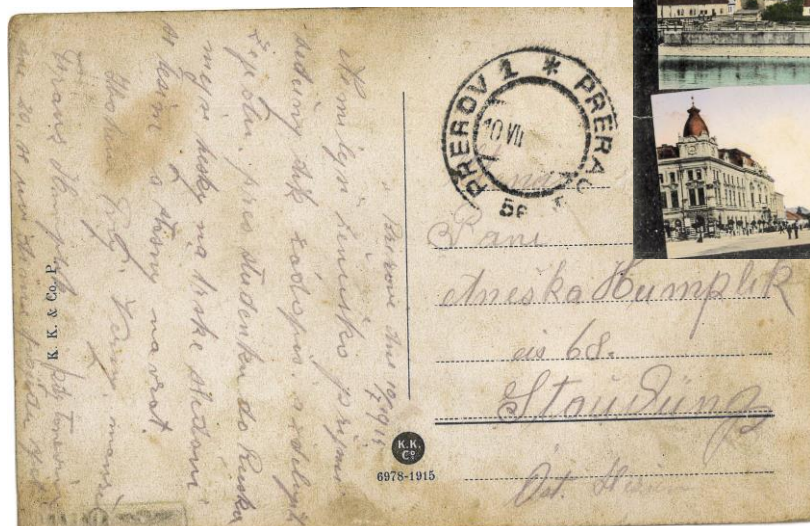
fotografie, korespondenční lístky, vyznamenání, ...
z rodinné sbírky Jana Humplíka

vojenská známka Františka Humplíka z roku
1914

vyznamenání

pozdrav Anežce Humplíkové z Přerova do Studénky od Františka
Humplíka

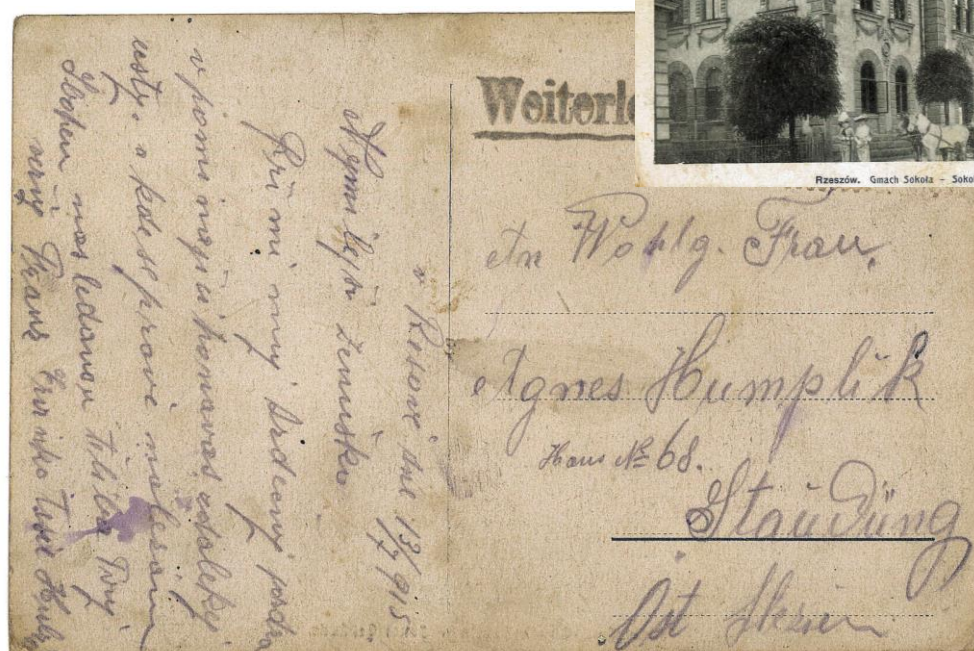
(odjezd do Ruska,
10.07.1914)

pozdrav rodičům
ze Lvova do Střítěže
u Hranic, odesláno
6. července

pozdrav z Rzeszowa do Studénky od
Františka Humplíka (cesta na ruskou
frontu 13.07.1915)

lístek z Vídně z fronty od Arnošta Humplíka na frontu pro bratra Františka Humplíka (25.10.1915)

František Humplík – první zpráva z ruského zajetí (16.07.1917)

Josef Hanzelka posílá
29. května 1914 pozdrav
z Opavy svému bratru
Karlů Hanzelkovi
do Studénky.

lístek z 28. prosince 1915 zaslaný do Studénky panu Františku Huškovi

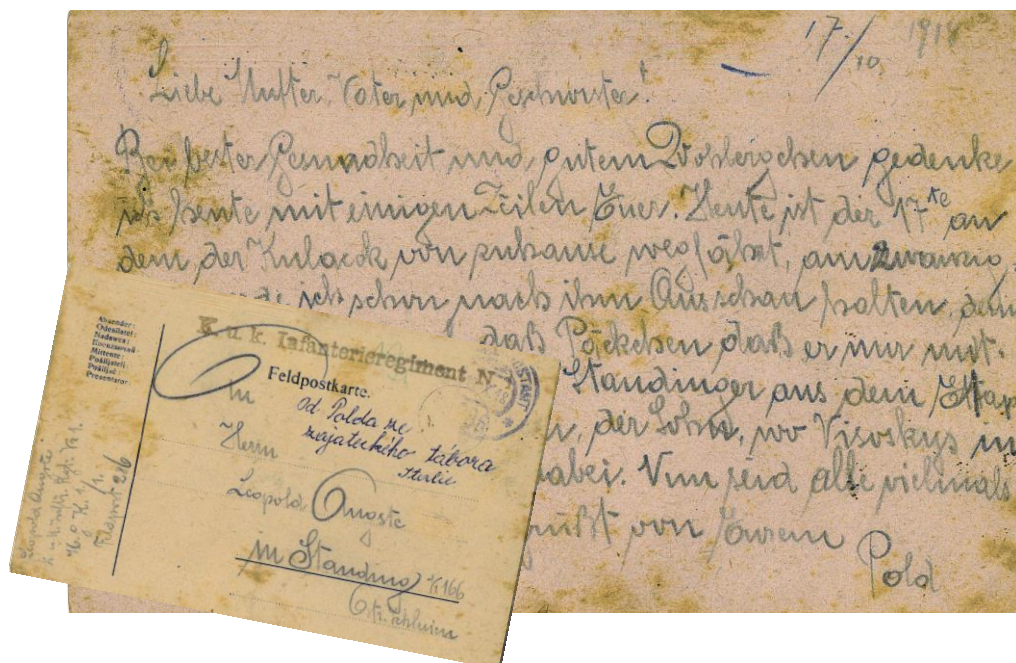

pozdrav Františku Huškovi

pozdrav Albíně Huškové do Studénky

pozdrav do
Studénky
Leopoldu
Augstemu ze
zajateckého
tábora v Itálii
17.10.1918

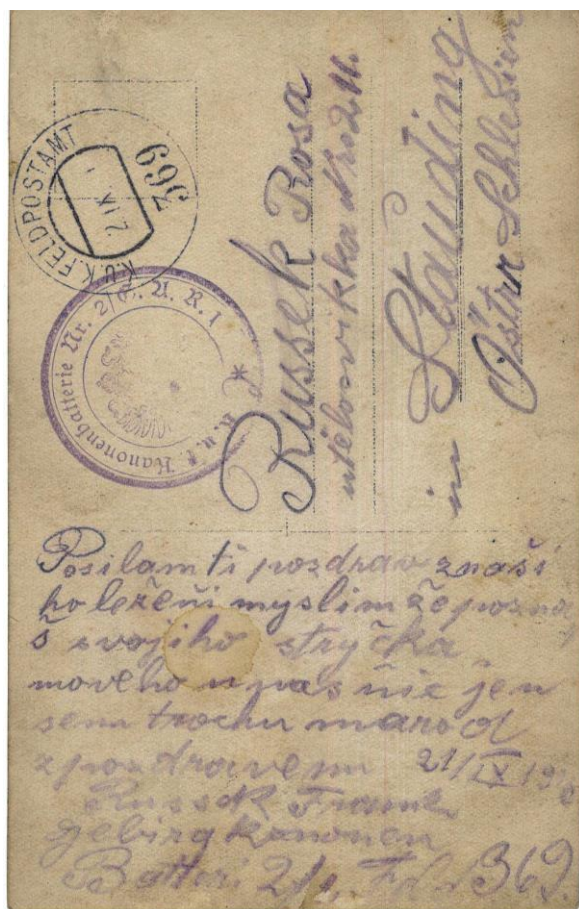
Tento lístek zaslala ze Studénky na frontu Františku Ruskovi jeho neteř Albína, píše v něm mimo jiné, že ve škole se hráli spolu s panem učitelem Lhotským divadlo o Krakonošovi.

Milý Strýčku!
 měla jsem ten lístek uscho-
 vaný, ale takový jsem
 ničím obveselili a tak
 vám posílám lístek
 posílám a zároveň upří-
 mný děk za váš lístek.
 hráli ti naši školáci
 divadlo kus Krakonoš
 a velmi dobře. a Pan
 učitel Lhotský jich učil
 a také hrál úlohu
 Krakonoše
 s podíkem volně Albin

Feb 1909
 Pan
 Pan
 Russek Franz
 Ghrigskanon Batterie 41
 Feldpost 369.
 Pan

pozdravy neteri do Studénky od Františka Ruska z vojenského ležení
z 21. a 25. září 1915

VÝTAŽEK Z DENÍČKU ANEŽKY HUMPLÍKOVÉ

z rodinné sbírky Jana Humplíka

RŮZNÉ OD BABIČKY

Anežka Humplíková, manželka Františka Humplíka

Ervinek byl ještě maličky, a přišla světová valka rok 1914.

Tatinek musel narukovat to byla hruza, kdyby to byl člověk věděl, že to bude trvat 5 roku, to by člověk myslel, že to není možno by to přežil a vydržel. Měla jsem podpory na sebe 64 krejcarů a na Ervinka 16 kr.

Tatinek byl v poli, a byla hrozná zima, to pisal že omrzne. Tak jsem přemýšlela jak by ho dostala z pole. Mluvilá jsem s panem Spravcem mlýna jestli by nebyl tak hodný a ho reklamoval.

Říkal můžem se pokusit, mlýn byl pod vojenskou správou, napište si žádost já to podpiši za nutnou.

Tak jsem šla a láskavě poprosila ja učitele Štěpana a ten napisal žádost, spravá mlýna to podpisala a pak jsem šla do Bilovce na vojensku správu a ti to odeslali a dostal se domů z bitevní čáry na 3 měsíce a pak se to prodloužilo zás na 3 měsíce.

A pak musel, povinnost volala ale teď věděl co je to jeť do pole, to bylo hrozné to jsme se naplakali, ale nebylo nic naplat. Pak se dostal zás na reklamace, na žniva na 60 týdnů.

Pak nebylo bez následku, přišel na svět Jeník, byl slabý, nebylo mléka tak jsem ho kojila až do 14 měsíců, jeť nechtěl jen s křikem.

Nato dostal Jeníček černý kašel, tak ještě víc zeslábl, vyléčila jsem ho petrolejem a makem.

Moc děti v tu dobu umřelo, nebylo léku, nebylo peněz a málo lékařů.

Teď přišel rok 1916.

28. prosince 1916 dostal se tatinek do zajetí. Nedostávala jsem žádnou poštu byl nezvěstný.

Psali mi od jeho rodičů že mám přijet do Střítěže, že se dověděli správu z pole od jednoho spolužáka tatinkového, oni byli spolu ve valce. Ten dál vědět rodičům že je

nezvěstný že bez pochyby bude mrtev. Ale to se nesrovnávalo s datumem kdy mi psal tatínek, tak jsem nevěřila že je mrtev, ale modlila jsem se za něho jako za mrtvého.

Ale na jáře v roce 1917 jsem dostala zpráv z Ruska, jsem živý a zdravý dostal jsem se do zajetí na štědý den rok 1916. Byl tam pomalý dva roky, pák přišel z Kyjeva na dovolenu.

To bylo rádomi, děti se ho bali, jen vykládali, máme tatínka z vojny doma, až jich popěstoval a hlupoty snímá dělal to už zvykali. Jenik ten se spíš zvykl, ale Ervin ten když jsem vyběhlá ven pro vodu nebo pro něco to mi byl v patách.

Pák za 6 týdnů musel narukovat a jel do Itálie, tam byl až válka skončila. Přišel o měsíc později než druzi neboť tam dráhy byly rozbity a museli pěšky, bosy, hladovi, jedli koně zdechle co zdychali bez vody a bez trávy, tam byly same skaly.

Myslel že už nás neuvidi, přišel blády, chůdy, jen stál na nohou a plákal, byl celý zavšivený.

Až se trochu zotavil šel do mlýna. Pán správce ho udělal starkém, měl na měsíčně jedenáct set, deputat a byt, domeček u mlýna.

Měli jsme se pák dobře, jenomže tatínek marodil na žaludeční vředy asi 10 let.

Tak byl na léčení Karlové vary, něco se zlepšilo ale denně obklady na spání měl křeče. Je na operačním stole v Opavě byl a nenechal se operovat, neboť ze Studénky právě tam zemřeli z nadraží Rychter a z čajova Volný.

Já jsem měla hospodarku, koze, prasata, husy, káčky, kuřata a kraliky.

Tak bylo dobře až na to, že se nám narodil křikloun Fanouš 22. května 1922. Byl zdravý měl 11 měsíců už běhal a co se stálo, dostal nemoc křivici, tak jsme ho léčili asi 7 let, to byla uplná hruza. Mělo to děti 5 ze Studénky a vyléčil se jen Fanouš. 3 umřely a 1 holka Petrašova byla žebrak, vozili ji ve vuzečku 32 roky, pak zemřela...

STŘÍPKY Z FARNÍ KRONIKY OBCE STUDÉNKY

Rok 1916

Nehoda

Dne 9. června t. r. nesla Anna Honusová, podruhně ze Studénky č. 51, svým domácím asi v půl druhé hodině odpoledne oběd na luku. Bylo jí jíti přes železnou dráhu blízko panské hráze, kudy se chodí na luku blízko řeky Odry. U rampy na železné dráze musila Anna Honusová čekat, až přejede vlak přijíždějící od Moravské Ostravy. Sotva že vlak odjel, chtěla Anna Honusová přejíti na druhou stranu, nedala ale pozor na vlak přijíždějící od Studénky. Byla jím zachycena, k zemi povalena a smrtelně vlakem poraněna. Vlak byl zastaven, poraněná na hlavě a v boku z podvlaku byla vytažena. Třikrát sobě povzdechla, kolem sebe se podívala, chtěla něco promluvit, nebylo ničeho rozuměti, načež mrtva klesla k zemi.

Mrtvola Anny Honusové byla dne 11. června s povolením okresního soudu v Bílovci za hojného účastenství věřících na zdejším katolickém hřbitově pohřbena; zanechává manžela a několik nedospělých dětí.

Odpočívej v pokoji!

Utopenec

Dne 10. dubna 1915 odpoledne pozorovalo několik školáků z Albrechtic při chytání ryb v řece Odře nedaleko lávky vedoucí přes Odru do Albrechtic jakýsi předmět ve vodě ležeti. Jeden žák sáhnul do vody a vytáhnul obutou lidskou nohu. Bylo uvědoměno četnictvo ze Studénky a za pomoci několika mužských byla z vody vytažena lidská mrtvola asi patnáctileté dívky. Pověst o tom se rozšířila po okolí a v pondělí odpoledne došla ze Štramberka do Studénky jedna matka s dcerou podívat se na mrtvolu, nebyla-li to snad mrtvola dcery Hedviky, která od 11. února je pohřešována. A v skutku, v mrtvole byla poznána Hedvika Herianová ze Štramberka, asi patnáctiletá dcera Josefa a Kláry Herianových.

Nehoda na dráze železné

Dne 17. dubna 1915 asi ke druhé hodině ráno vyjížděl vlak ze stanice studénecké do Jistebníku. Zatím přijel vlak od Suchdola do nádraží studéneckého, ač vjeti neměl, a jel vedle vlaku odjíždějícího tak těsně, že se z odjíždějícího vlaku převrhlo 9 vozů na domek "Blockhaus" tak, že tento byl úplně zbořen. Poraněn byl nepatrně toliko jeden voják, jiné neštěstí se nestalo, hmotná škoda činí asi 60 až 70 tisíc korun.

Nehoda

28. října 1914 byl na hlídce mezi Jistebníkem a Studénkou o půl deváté hodině vlakem zachycen a přejet voják Antonín Odstřížek, ženatý pekařský pomocník z Boskovic na Moravě.

Když přišel opatkem jedné nohy mezi kolejnice, nemohl honem nohu vytáhnout, a tak byl usmrcen jedoucím vlakem. Zanechává po sobě vdovu a pět nezaopatřených dětí. Pohřeb byl s povolením okresního soudu v Bílovci ze dne 30. října 1914, výpis k 02/14, na katolickém hřbitově ve Studénce za přítomnosti velkého množství věřících, kteří doprovázeli zemřelého do hrobu. Přítomný byl jeden důstojník a mnoho poddůstojníků.

ukázka z leteckého muzea městyse Suchdolu nad Odrou

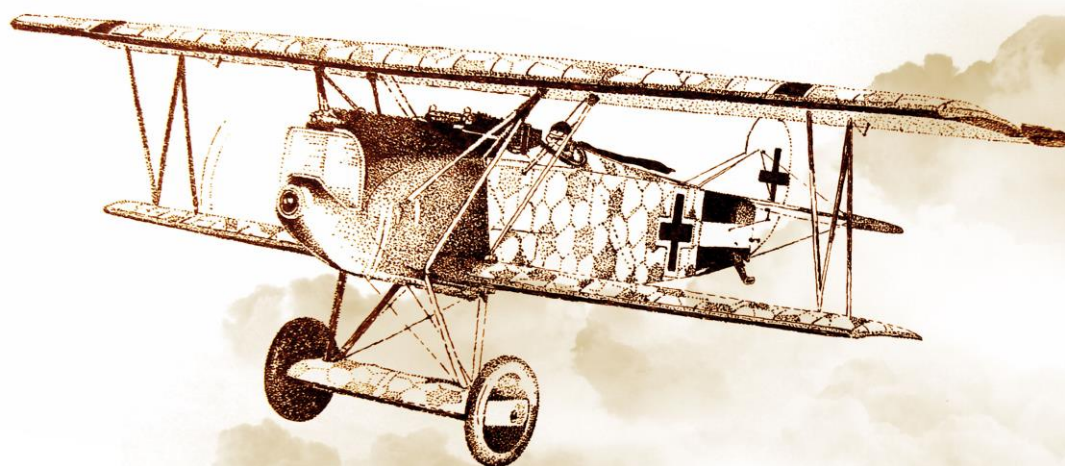
1. světová válka

1914–1918

Volný překlad z německy psané kroniky Butovic

(výběr z událostí válečného období)

Zajetí Rudolfa Melchera v Itálii

Fokker D.VIII

Painted by Air © 2015

VOLNÝ PŘEKLAD Z NĚMECKY PSANÉ KRONIKY BUTOVIC 1914–1918

Koncem června roku 1914 se vydal rakouský následník trůnu František Ferdinand v doprovodu své manželky vévodkyně z Hohenbergu do Bosny, aby se zúčastnili manévřů. Když jel v neděli 18. června dopoledne arcivévoda se svou manželkou do paláce městského zastoupení, byla na jejich automobil hozena bomba srbským typografem z Trebině jménem Gabrinovič. S velkou duchapřítomností vyhodil arcivévoda bombu z auta. Bomba zranila cestující v následujícím voze. Arcivévoda pokračoval dál do radnice, kde samotné slavnostní přijetí proběhlo dle plánu. Poté se jel arcivévoda podívat do posádkové nemocnice za účelem návštěvy jednoho zraněného z nezdařeného atentátu podplukovníka Merizzi. Když dorazil na okraj mola a ulice Františka Josefa, náhle proti nim vyrazil mladý muž, student gymnázia Printig, a v rychlém sledu vypálil na auto arcivévody dvě rány. Vévodkyně byla zasažena do břicha. Další kulka prorazila krční tepnu arcivévodovi. Atentátník byl zajištěn. Soudní vyšetřování prokázalo, že v Srbsku je hnutí se snahou o odtržení srbských částí od Rakouské monarchie. Aby se hnutí srbských odpůrců ukončilo, předal 23. července 1914 rakousko-maďarský velvyslanec v Bělehradě srbské vládě prohlášení, ve kterém byli srbští státníci vyzváni vyjádřit politování nad zločineckým počínáním v poslední době a učinit slib, že každé další hnutí bude potlačeno. Jelikož nebylo toto prohlášení zodpovězeno uspokojivým způsobem, byla naše vláda nucena sama nést zodpovědnost za zachování práv a zájmů.

V sobotu 17. července 1914 v půl sedmé večer byly přerušeny diplomatické vztahy k Srbsku. Dne 26. července bylo srbské vládě předáno vyhlášení války. Zpráva o vypuknutí války byla v Rakousku, především v německy a maďarsky mluvících zemích, pojata s nadšením.

Rusko se již dvacet let snažilo rozbít Rakouskou monarchii a tak pod záminkou ochránit Srby a Slovany, mobilizovali na galicijské i na německé hranici. Ruské vyzbrojování způsobilo, že německá vláda předala 26. července prohlášení k připravovanému vojenskému opatření Ruska, a to učinit protiopatření v mobilizaci armády. Mobilizace ale znamenala válku. Německý vyslanec předal jménem své vlády 1. srpna 1914 v půl osmé večer ruskému ministerstvu zahraničí vyhlášení války. Přípravy Ruska pro válku proti Rakousku přinutili tehdejšího císaře

Františka Josefa I. vyhlásit všeobecnou mobilizaci a zároveň i rakousko-
maďarské domobrany.

Mobilizační oznámení byla v Butovicích vyvěšena 1. srpna. V sobotu 1. srpna a v neděli 2. srpna byli povolanci dopraveni do svých výbrojových stanic. V Butovicích obnášel počet narukovaných 493. Nadšením a velkou slávou byli povolanci vítáni ve všech vlakových stanicích.

Butovický kronikář, kterého mobilizace překvapila v severní Itálii, mohl na urychlené cestě domů přes Tyrolsko, Korutánsko, Štýrsko, Dolní Rakousko na Moravu vidět různé scény rozloučení. Rukující byli pevně přesvědčeni, že válka bude nejpozději do vánočních svátků 1914 ukončena. Zůstavší otcové, matky, děti i nevěsty plakali.

Spojenci Ruska a Francie mobilizovali v posledních dnech taktéž horečnatě a nutili německou říši část svých jednotek přeložit na západní hranici. Navzdory vládnoucího míru překročily francouzské jednotky německou hranici a obsadili několik míst v Elsasku. Nato byl německý vyslanec v Paříži odkázán, požádat o své pasy. To se stalo 2. srpna 1914.

Německo vědělo, že Francie plánuje průchod Belgií, aby vpadlo německé armádě do boku. Tomuto zabránit, obrátila se německá vláda na belgickou s prosbou o průchod Belgií a umožnění průchodu proti Francii. Belgická vláda tuto prosbu odmítla, načež německý vyslanec opustil Brusel. Postup Německa byl v Anglii považován za válečný případ. Takže 5. srpna 1914 krátce po sedmé hodině večer vypukla také válka mezi Německem a Anglií, kdy předal anglický vyslanec Goschen německé vládě válečné prohlášení. V tentýž den mezi Rakousko-

Maďarskem a Ruskem, následujícího dne mezi Srbskem a Německem a 7. srpna mezi Černou Horou a Rakousko-Maďarskem.

Od 6. do 17. srpna byla osobní doprava na severní dráze úplně zastavena. Stanicí Studénka projížděl vojenský vlak za vlakem většinou do Galicie. Vlastenecké obyvatelstvo Butovic a okolních vesnic (Albrechtic, Bílovce, Nové Horky, Bartošovic, Sedlnic a Studénky) hostilo muže, kteří jeli na bojiště, při zdržení vlaků na nádraží ve Studénce. Bohatě je zásobili mlékem, kávou, čajem, pečivem, chlebem, uzeninami, cigáry, ...

Od půl sedmé ráno, až pozdě do noci, hostily ženy a dívky vojáky. Dne 11. srpna byly diplomatické vztahy mezi Rakouskem, Maďarskem a Francií přerušeny. Z francouzské vlády byly rakouskému vyslanci hraběti Szecen dodány pasy. Taktéž francouzskému velvyslanci Dumaine ve Vídni byly na jeho požádání dodány pasy. Dne 13. srpna 1914 vyhlásila Černá Hora Německu válku. Japonsko, spojenec Anglie, mínilo své spojenecké povinnosti splnit způsobem, že předalo Německu ultimátum. Jelikož Německo totéž nezodpovědělo, vypukla válka i mezi těmito státy. V tomto zbrojním běhu se postavilo Rakousko-Maďarsko věrně na německou stranu, takže také Rakousko-Maďarsko a Japonsko se nacházely ve válečném stavu. Dne 27. srpna 1914 vyhlásilo Rakousko-Maďarsko válku Belgii.

Dne 1. října 1914 se konal první odvod ročníků 1892, 1893 a 1894, a sice do domobrany. Pro Butovice byl odvod v Těšíně. Ze 72 z obce bylo 57 prohlášeno jako schopných. Světová válka opětně přibrala na

rozpínavosti. Mezi Tureckem na jedné straně a Ruskem, Francií a Anglií na straně druhé vypukla válka. Turci stáli tímto ve velkém národnostním klání na naší straně.

V pátek 13. listopadu muselo být veškeré vyučování ve zdejších školách zastaveno, jelikož 700 mužů 16. a 13. domobrany bylo umístěno ve školní budově. Navzdory nedostatku pracovních sil a odpovídajícího záprahu byla nejen úroda dobře zvládnuta. Také polní práce pro zimní výsev byly dobře ukončeny. Dobytek byl použit jako tažné zvíře. Protože na statcích mohl zůstat jen jeden kůň, majitelé si je půjčovali. Takže bylo vidět i krávy vedle koně zapřáhnuté. Zima, ve které museli vojáci hodně trpět, začala 19. listopadu. V noci hustě sněžilo a pak nastoupil silný mráz. V neděli v 7 hodin ráno ukazoval teploměr -9 °C.

Žákyně měšťanské školy vyráběly pro vojáky v poli pletené návleky na ruce nebo kolena a různé ochranné pomůcky proti zimě. Zároveň vyrobily 6.500 papírových vložek do bot a 46 kg obvazů. Také sušily ostružinové listí jako náhražku za čínský čaj, které bylo zasíláno na náklady obce do sběren léčivých bylin. K účelu doplnění vojska se konaly v posledních listopadových dnech 1914 opětné odvody narozených v letech 1878–1890. Ze 137 mužů, kteří se 30. listopadu podrobili odvodu v Novém Jičíně, bylo 45 shledáno jako schopných.

Smysl pro obětování zdejšího obyvatelstva se projevil také úpisy na válečné půjčky. Proto upsala obec jako taková 3.000 korun ze Scheiderské nadace chudobných a 2.900 korun v hotovosti.

Řediteli měšťanky Josefu Ulrichovi se podařilo prosadit u staničního velitele plukovníka hraběte Wereszynského uvolnění čtyř tříd ve staré školní budově vedle fary, takže ve čtvrtek 10. prosince se opět alespoň částečně mohlo začít s vyučováním. V těchto čtyřech učebnách muselo být vyučováno 15 tříd týdně.

O vánočních svátcích byla zdejšímu faráři P. Johannu Spilhaczkovi propůjčena arcivévodou Františkem Salvatorem stříbrná čestná medaile za zásluhy o červený kříž. Vánoce 1914 byly beze sněhu. Teplota vzduchu obnášela v průměru plus tři stupně Celsia. Potom, co před desíti dny opustili domobranci náhradního praporu č. 13 Butovice, odcházelo 26. prosince ve dvě hodiny odpoledne asi 150 mužů praporu domobrany z obce.

Leden 1915 ukazoval zvláštní povětrnostní obraz. Až do 18. ledna bylo teplo a teploměr často ukazoval 19 stupňů. Přitom často pršelo,

obzvlášť 15. a 16., takže Odra zaplavila velké tratě a oderské louky se podobaly jezeru. Také v místním potoce byla vysoká voda.

Potom, co 18. nastoupil mráz, začalo opět sněžit, přituhovalo a v posledním týdnu měsíce bylo nádherné zimní počasí. Ve zdejších školách bylo pro vojáky v poli vyrobeno 8.900 papírových vložek do bot. Tato dávka byla odeslána 5. února na válečný úřad ve Vídni. V prvním únorovém týdnu se opět konaly odvody. Ve středu 10. bylo z 62 mužů z ročníků 1891–1895 schopno 28. Dne 22. února dorazilo do Butovic více než 2.000 vojáků. Počet umístěného mužstva zde a v cukrovaru ve Studénce byl 3.200, mimo to zde byl velký počet pracujících na cestách. V důsledku plánovaných umístění narukovaných jednotek v budovách dívčí školy mělo být veškeré vyučování zastaveno. Díky řediteli Ullrichovi se podařilo tuto situaci odvrátit. Vojáci byli umístěni ve stodolách, v podkrovích, prázdných novostavbách, atd.

V prvních březnových dnech byl na základě státního nařízení proveden záznam o zásobách mouky a obilí dům od domu. Povinnost přihlášení se vztahoval na domácnosti, ve kterých bylo více mléčných produktů a více než 20 kg obilí. Od ostatních domácností bylo požádáno písemné prohlášení, že jejich zásoby nepřesahují 20 kg. Dle těchto výsledků záznamů bylo v Butovicích bez vojska 3.735 obyvatel. Počet koní činil 159 kusů.

Záznam obilí: 4.467 kg pšenice, 34.066,5 kg žita, 56.958 kg ječmene, 112.286 kg ovsa, 2.677 kg kukuřice.

Záznam mlynářských produktů: 10.345,5 kg pšeničné mouky, 44.567,5 kg žitné mouky, 7.122 kg ječné mouky, 3 kg ovesné mouky, 469 kg kukuřičné mouky, 208,5 kg krupice.

Z uvedených zásob bylo třeba odvést: 2.600 kg ovsa a 26.200 kg jiného obilí.

V noci z 18. na 19. března došlo k požáru usedlosti Fernanda Kunze, čp. 256, kterému celá usedlost podlehla. Domnívalo se, že tento požár byl způsoben lupičem. V prvních týdnech měsíce dubna se opět konaly odvody. Těmto se podrobili muži narození 1873–1877, z 58 předvedených bylo 27 prohlášeno schopnými.

Aby se s moukou a chlebem úsporně zacházelo, bylo vládou učiněno opatření, že jedna osoba smí týdně spotřebovat ne více než 1.400 g mouky nebo 1.966 g chleba. Avšak zemědělci směli ze svých vlastních zásob 2.100 g obilí nebo 1.680 g mouky na hlavu a týden spotřebovat. Ke kontrole takto stanovené spotřeby byly ve všech větších obcích nasazeny tzv. chlebové komise.

Butovická chlebová komise se skládala z předsedy, kterým byl ředitel Josef Ullrich. Další členové byli: Gisela Fischer, Christine Hein, Elisabet Telschik, vrchní učitel Vinzenz Penka, Emil Gold, Emil Krischke, Emil Lauterbach, Richard Berner, Eduard Eliass, Oskar Prüfer a Josef Mark. Komise

rozdělovala od 11. dubna chlebové lístky. Tento lístek opravňoval k odebrání 1.400 g mouky, nebo 1.680 g chleba na týden. Méně než 50 g mouky nebo 70 g chleba nesmělo být prodáváno. Malé pečivo, jako například housky, nesmělo být vyráběno. Pro omezení spotřeby masa byl jeho prodej určený pouze na dva dny v týdnu a v pohostinství byly nařizeny dva později tři bezmasé dny v týdnu. Prodej mořských ryb v obci byl podporován.

Uprostřed dubna sbírali žáci měšťanské školy za vedení ředitele staré kovy s výjimkou železa, a to měď, mosaz, olovo, zinek, cín nebo hliník. Nasbírané množství kovů, které obnášelo 307,5 kilogramů, bylo odesláno na ústřední vedení válečné sběrný kovů. Kovy byly použity k výrobě střel a nábojnic. Současně se sbíraly prázdné láhve od

Obec _____
Ulice _____
Čís. domu _____

Prohlášení

přednosty domácnosti ku nákupu másla.

Prohlašuji, že ve své domácnosti (hospodářství) _____ osob,
mezi nimi _____ dětí až do jednoho roku a _____ dětí od jednoho roku
až do 3 let stravuji a že se dne _____ 1916 v mé
domácnosti (hospodářství) nacházejí následující zásoby tuku:

Syrový tuk z hovězího dobytka	kg	dkg
z vepřového dobytka	kg	dkg
z ovci	kg	dkg
z drůbeže	kg	dkg

Z tohoto syrového tuku připravený čistý tuk

slanina	kg	dkg
máslo	kg	dkg
rozpuštěné máslo	kg	dkg
rostlinný tuk	kg	dkg
margarin	kg	dkg
umělý jedlý tuk	kg	dkg
stolní oleje	kg	dkg

_____ dne _____ 1916.

minerálek, které byly odevzdány na správu pramenů a naplněné dodávány bezplatně do nemocnic. Po vzoru sbírky kovů byl 6. října školní mládeží za dohledu učitelů proveden sběr vlny a později také prádla s význačným výsledkem. Začátkem června proběhly doplňovací odvody těch, kteří byli při dřívějších odvodech do vojenské služby prohlášeni jako neschopní. Z 31 mužů, kteří se 1. června měli dostavit do Nového Jičína, bylo 14 prohlášeno za schopné. Z 214 povinných odvodů bylo z vagónky 117 schopných. Zmíněný doplňovací odvod měl svůj důvod ve vypuknutí války s Itálií.

V neděli 7. července v poledních hodinách přešla nad Butovicemi těžká bouřka. V průběhu bouřky udeřil blesk do taškami kryté stodoly pana Mettera čp. 38 a zapálil ve stodole mlátičku. Stoh slámy, který ležel vedle, začal taktéž hořet. Naštěstí byl oheň ihned zpozorován a uhašen hlavní stráží, která se nacházela v metterské usedlosti naproti ležící remíze pohřebního vozu.

Jednotky, které byly od 13. listopadu předešlého roku v Butovicích ubytovány, opustily 20. srpna v pět hodin odpoledne ves, a vydaly se do Krakova. Vztahy mezi vojskem, především mezi důstojníky a místním obyvatelstvem, nebyly obzvlášť dobré. Bylo to nejen tím, že mužstvo většinou polské národnosti německý jazyk málo nebo vůbec neovládalo, ale také proto, že se důstojníci chovali domýšlivě a na civilní obyvatelstvo kladli požadavky, které vesničané nemohli při nejlepší vůli

splnit. S jednotkami odešli také početní galicijští uprchlíci. Ves pak byla úplně klidná.

Dne 15. září se za účelem doplnění vojska podrobily odvodu ročníky 1865–1873. V Butovicích bylo ze 140 osob 53 schopných odvodu. O měsíc později se konaly doplňovací odvody ročníků 1873, 1874, 1891, 1895 a 1896. Ze sto povinných branců v místě bylo 66 schopných. Tak jako v mnoha jiných obcích, byl i v Butovicích postaven tzv. obranný štít, který měl podobu velkého železného kříže. Po slavnostní mši, 10. října, počalo za finančních příspěvků pobíjení kříže hřebíky. Výtěžek z tohoto počínu, asi 450 korun, které byly v tehdejší době značným obnosem, byl věnován na podporu pozůstalým.

Dne 15. října se konalo opětné sepisování zásob, podle něhož se v Butovicích nacházelo například 49.133 kg ječmene, 99.617 kg ovsa, ...

Miliardovým alarmem jest vyhláška páté rak. válečné půjčky

Príznivé podmínky usnadňují každému účastniti se při upisování 5. válečné půjčky.

Kdo jest pečlivým správcem svého jmění a svých úspor, nemůže nic lepšího učiniti, nežli válečnou půjčku upsati; ukládá tím své peníze **nejlépe, nejjistěji** a na **vysoký úrok**.

**Kdo upíše válečnou půjčku, pomůže zkrátiti válku a naše vítězství urychlí.
Kdo nechá peníze doma, ten pracuje pro nepřítele.**

Proto nesmí žádný scházeti, každý musí se vším přispěti, co má a dáti může, aby byla nová vál. půjčka tím, čím nevyhnutelně býti musí:

**Pro nás slavným vítězstvím,
pro nepřítele zničující ranou!**

Ceny za jeden kilogram obilí činily 34–38 korun, za jeden kilogram brambor 14–30 korun, za litr mléka 0,24 korun, ...

Na svatodušní neděli, 28. března, se v Butovicích konal první vojenský pohřeb svobodníka 16. pěšáckého regimentu Alexandra Dudzika z Dobré, okres Limanova Galicie. Zdejší důstojnický sbor nechal na hrob hrdiny vsadit upomínkový kámen.

Dne 16. listopadu napadl první sníh a prudce se ochladilo. Silná zima vládla až do 1. prosince, pak přišel teplý jižní vítr a sněhové masy roztály. Tak mohla být celý prosinec obdělávána pole. Mrznout začalo až 12. ledna a 30. ledna při prudké severní bouři začalo dlouho vysněné sněžení.

Dne 18. ledna uvedly noviny zprávu, že Černohorci prosili o ulehčení mírových jednání, načež ze strany Rakouska byla žádána podmínka bezpodmínečného složení zbraní, to Černohorci přijali, a proto začalo mírové jednání. Tato zpráva byla v Butovicích přijata s velkou radostí. Bezpočet domů v místě, jakož i veřejné budovy, vyvěsily vlajky. Také ve školních třídách se konaly malé slavnosti vítězství. Dne 9. března dala německá vláda Portugalsku nótu s poukazem na porušení neutrálních smluv, a tímto se Německo ocitá ve válečném stavu s Portugalskem.

V březnu 1916 byly zavedeny lístky na cukr. Spotřební množství bylo určeno na 1,25 kg na 4 týdny. V červnu následovaly lístky na kávu, které zněly 3/8 kg zrnkové kávy na 8 týdnů. Tyto lístky se nedaly vyměnit, poněvadž zásoby již byly vyprodány. Jako náhrada za zrnkovou kávu byla ve válečné době používána téměř výhradně sladová káva (melta), později tzv. válečná káva z pražených dubinek, apod. Při nedostatku mléka a cukru se tato káva často pila černá a hořká. K slazení byl také často používán cukerin nebo sacharin.

Byl proveden další odvod, a to 18letých mladíků. Ze 42 odvedenců z Butovic bylo 32 prohlášeno schopnými. Pro dobu od 1. května do 30. září 1916 byl zaveden zvláštní čas pro letní dobu. Podle toho začal 1. květen 30. dubna v 11 hodin v noci a všechny hodiny Rakouska, Maďarka, Německa a obsazených zemí byly nastaveny na 12 hodin.

Dne 30. září byly pak všechny hodiny posunuty na starý čas. Zavedení letní doby mělo za účel lepší využití denního světla pro práci, a tím byl ušetřen materiál na osvětlení.

Jako prostředek ke šťastnému ukončení války byla provedena sbírka zlata, stříbrných prstenů, náušnic, hodinek, svícňů a jiných věcí ze vzácných kovů. Obyvatelům, kteří se zapojili do sbírky, byly vydány železné pamětní prsteny s nápisem: „Zlato jsem dal za železo“.

V květnu byla uspořádána žáky měšťanské školy sbírka starých kovů, mosazi, olova, cínu a mědi s výsledkem 46,9 kg. Opět bylo sbíráno jahodové a ostružinové listí jako náhražka za ruský čaj a 9 kg nasušeného listí bylo odesláno na sběrné místo.

Za účelem doplnění vojska se konaly v Butovicích 9. června doplňovací odvody. Ze 411 povinných odvedenců z ročníků 1866–1897 bylo 98 prohlášeno jako schopných. V červnu byly v celé říši sbírány odpady vlny a pryže pro válečné účely. Sbírka v Butovicích byla 560 kg vlny a 12 kg pryže.

Dne 5. července vypukl na půdě domkáře Josefa Krischke č. 83 požár, jemuž padla za oběť střecha budovy. Příčina požáru byla neznámá. Díky dešti a rychlému zásahu místních a továrních hasičů mohl být požár uhašen. Způsobená škoda 3.000 korun je jenom 696 korunami kryta pojistkou.

Majitelka bartošovického statku Salomon Czechowiczka začala 12. června se stavbou železniční tratě z nádraží Studénka do svého lihovaru v Bartošovicích. Na stavbě bylo zaměstnáno 47 Rusů a 60 válečných rekonvalescentů.

Dne 16. září proběhlo odevzdání dvou zvonů zdejšího farního kostela.

Dne 19. září došlo do Butovic 183 uprchlíků, které válka donutila opustit svůj domov v Galicii. Z části byli ubytováni v horním meyerhofu a z části v obecním hostinci.

Dne 17. srpna byl na trati Studénka – Hladké Životice přejet nákladním vlakem čalouník Vilhelm Mager, který brzy nato zemřel na vykrvácení.

Dne 23. srpna byl těžce zraněn 15letý pomocný dělník Jaroslav Hanzelka ve vagonce v důsledku roztržení lana při práci. Brzy zemřel na zlomeninu tří žeber a poranění játry.

V měsíci srpnu 1916 nebyl ve zdejší obci zaznamenán ani jeden případ narození.

V noci 9. září byla ve zdejší vagonce vyloupena neznámými pachateli žáruvzdorná pokladna Wertheimkase, která se nacházela v jedné kancelářské budově. Jednalo se o částku 20.722 korun. Pachatel pronikl sklepem do budovy, prořezal vnější ocelovou stěnu pokladny a po odstranění vrstvy popela vyřezal tři velké kruhové díry do vnitřní ocelové stěny. Ani přivedený policejní pes z Přerova nebyl úspěšný. Za dopadení pachatelů byla vyhlášena odměna 20% z uloupeného obnosu. Vše bez úspěchu.

Dne 10. září v 11 hodin dopoledne byli ve zdejší vagonce těžce zraněni 4 dělníci. Franz Köllner z Butovic, Karl Willert z Kujav u Fulneku a Johann Janasek z Butovic svým zraněním podlehli, Wilhelm Seibert ze Sedlnice se uzdravil. Příčinou tohoto neštěstí bylo opaření zaměstnanců přehřátou vodní párou.

Během prázdnin sesbíraly děti 19,5 kg kopřiv, které byly odeslány na vojenskou správu. Kopřivy se používaly k výrobě látek na vojenské uniformy.

Pro regulaci spotřeby tuku se 17. září začaly vydávat lístky na tuk a máslo. Oprávnění k odběru pro jednu osobu na 4 týdny bylo 480 g tuku a 400 g másla. S výdejem těchto lístků byli pověřeni členové chlebové komise.

V sobotu 21. října dorazilo do Butovic 30 italských válečných zajatců ze zajateckého tábora Terezín, aby byli použiti k práci ve vagonce.

Mezi utečenci z Galicie vypukla masová epidemie, přičemž zemřelo 13 dětí, jeden dospělý zemřel na skvrnitý tyfus. Z toho důvodu byli všichni uprchlíci v sále obecního hostince dáni do karantény.

Dne 21. listopadu 1916 v devět hodin večer zemřel císař František Josef v zámku Schönbrunn.

Nástupce zemřelého císaře se stal císař Karel I. nejstarší syn arcivévody Otty a arcivévodkyně Marie Josefa, princezny ze Saska.

Dne 23. listopadu v 11 hodin dopoledne se konala ve velkém strojním sále zdejší vagonky obnova přísahy nacházejících se vojáků, která byla pod vojenským dohledem.

Dne 3. prosince se konala schůze v sále obecního hostince o úpisech válečných půjček. Při nynější válečné půjčce v místě bylo upsáno 800.000 korun, přičemž obec jako taková dala souhlas na 180.000 korun.

Ve vagonce se 17. ledna 1917 konaly doplňující odvody narozených 1892–1898. Ze 112 povinných odvodů bylo 30 uschopněno. Mladiství narození v roce 1899 šli k odvodu do Nového Jičína 8. února. Z 38 bylo 30 schopných.

Dne 10. února zemřel ve věku 97 let nejstarší obyvatel obce sedlák výminkář Franz Mark z č. 58.

Zásobování uhlím v tomto roce bylo kvůli snížení těžby a těžkostem při dopravě, obzvláště nedostatkem vozů, zcela nedostatečné. Musela být nejprve kryta spotřeba uhlí pro pekárny, úřady a školy a nezůstalo mnoho pro občany. Proto jezdili většinou majitelé povozů do Moravské Ostravy nebo Petřkovic, odkud výměnou potravin jako mléka, brambor, másla či vajíček dovezli uhlí. Také vznikl nedostatek petroleje, jelikož ho bylo potřeba velmi mnoho pro vojenské účely. S rokem 1917 byla spotřeba petroleje úředně řízena. Měsíční

spotřebované množství pro živnostenské a zemědělské podniky bylo stanoveno na 2 litry, na osvětlení pokoje pro jeden byt byl 1 litr měsíčně. Pokyny k odběru stanovoval úřad starosty. Jelikož petroleje delší dobu nebylo a svíčky byly těžce k dostání, museli lidé chodit brzy spát. Lidé byli nuceni jako v době pradědů používat louče. K osvětlení bylo během válečné doby v našem kraji používáno také karbidové světlo. Z těchto nutných úsporných opatření vyplývá také zákaz obvyklého osvětlování hrobů o všech svatých a svatodušních svátcích.

Dne 10. března v půl 7. dopoledne opustili Butovice uprchlíci z východní Galicie a přišli do uprchlického tábora Gaya.

Novým soupisem všech druhů obilí a brambor měly být podchyceny všechny zásoby. Soupis prováděl jeden četník a jeden důvěrník obce za pomoci vojenského asistenta. Výsledek v Butovicích byl: zrní 22.301 kg, oves 14. 569 kg, brambory 6.095 kg, ...

V březnu roku 1917 vypukla v Rusku revoluce. Již 17. března uváděly noviny zprávu, že prý car abdikoval. Zima tohoto roku trvala obzvlášť dlouho, do konce března ležel sníh na polích. V prvních dubnových dnech bylo počasí o něco mírnější, avšak již 6. nastoupil opět severní vítr a teploměr klesl na nulu. V noci z 6. na 7. byly vydatné deště. Voda místního potoka dosáhla 7. ráno v jednotlivých místech výšku okresní cesty. Odra zaplavila louky a zničila místy hráz dráhy vedoucí ze Studénky do Bartošovic.

V neděli 6. května v 5 hodin odpoledne byl v Butovicích uložen k věčnému odpočinku kapitán Gustav Hikel, který v rezervním špitále Magyvaradu v Maďarsku podlehl následkům srdeční nemoci. Velké množství lidí mu dalo poslední sbohem. Kapitán Hikel navštěvoval vyšší střední školu v Novém Jičíně, kterou absolvoval s vyznamenáním. Sloužil jako jednoroční dobrovolník u dělostřelectva v Olomouci a později v Maďarsku. Od srpna 1914 byl až na několik týdnů před svou smrtí v poli. Jeho hrud' zdobila následující vyznamenání:

- Železný řád koruny 5. třídy
- Německý železný kříž 2. třídy
- Důstojnický kříž za zásluhy 4. třídy
- Obě Signum Laudis medaile o statečnosti na pásku.

Kapitán Hikel odkázal zdejšíм chudobným školákům obnos 200 korun.

Přestože bylo léto roku 1917 velmi suché, úroda obilí byla dobrá, méně dobrá byla u ovsa, ječmene, zeleniny, brambor, řepy a krmiva pro dobytek. Rostliny ve vývoji velmi zaostaly.

Jaký smysl pro oběť mezi obyvateli vládl, ukazuje nejlépe výsledek úpisu 6. válečné půjčky. Celková suma úpisu v obci činila 1.338.000 korun, z toho připadlo: 510.000 korun na vagonku, 400.000 korun na obec, 120.000 korun na Raiffeisenku, 88.000 korun na usedlosti a 220.000 korun na zbývajících úvěry.

Dne 17. června se konala v kreslírně chlapecké školy ustavující schůze místního výboru pro ochranu dětí a péče o mládež.

Dne 26. června kolem čtvrt na pět ráno došlo ve vagonce k požáru, kterému padla za oběť kovárna. Oheň vznikl tak, že při svařování dvou železných kusů spadl kousek žhavého železa do nádoby s olejem.

V září byl obecní lékař Dr. Ferdinand Schindler vyznamenán propůjčením válečného kříže za civilní zásluhy 3. třídy.

Během léta a podzimu sesbírali žáci 2,5 kg ostružinového listí, necelých 7 kg jader z peckovin a 87 kg kaštanů. Ve dnech 16.–18. října se konala sbírka prádla pro vojáky v poli, jako staré látky z vlny, bavlny, juty a plátna. Tento sběr byl 19,5 kg.

V prosinci se konal úvěr 7. válečné půjčky, který obsahoval asi 870.000 korun, z čehož obnos 300.000 korun připadl na vagonku a 150.000 korun na obec.

Důsledek selhání státní zásobovací služby v městech přinutil obyvatelstvo k svépomoci. Přicházeli do vesnic, aby nakoupili všechno k jídlu a v ruksacích dopravili domů. V tuto dobu se na dráze do Moravské Ostravy sledovalo, jaké množství potravin bylo přepraveno. Většinou přišly v úvahu potraviny na výměnu za prádlo, oblečení, různé ozdobné věci a použité předměty, nábytek, zlato, dokonce i za klavír. Vesnicí táhli lidé, převážně ženy s dětmi, v houfech, a když u nás nic nebylo, šli do sousedních vesnic. Nezřídka museli nést těžce nabalené batohy celé hodiny. Často pobývali v nádražních čekárnách nebo nocovali někde venku v přírodě. Dále prožívali nepříjemné chvíle při jízdě ve stále přeplněných železničních vozech a také čelili strachu kvůli prohlídkám ve vlcích a na stanicích. Nezřídka se stalo, že potraviny, které získali nelehkým směnným způsobem, jim byly odňaty bez odškodnění, což se obzvlášť stávalo v prvních letech po ukončení války. Jeden obzvláště obávaný úředník okresní správy určený k tomuto zabavování byl mezi lidmi nazýván selský děs.

V lednu roku 1918 se konaly odvody narozených v roce 1900. Z Butovic byl odvod stanoven na 17. leden. Z 38 bylo 18 prohlášeno jako schopných. Již delší dobu se konala mírová jednání v Brest-Litovsku. Během těchto jednání byla Ukrajina uznána jako stát, se kterým byla 9. února ve dvě hodiny ráno podepsána mírová smlouva. O jeden den později sděloval ruský zmocněnec jménem své vlády, že Rusko prohlašuje válečný stav jako ukončený a přikazuje okamžitou demobilizaci ruských bojových sil. Zpráva o míru s Ruskem vyvolala všude zvučný jásot. Jakmile tato zpráva dorazila do Butovic, byla ves i většina okolních míst bohatě ozdobena vyvěšenými vlajkami. Stalo se tak v pondělí 10. a v úterý 11. února 1918.

V pátek 5. dubna byla zemským inspektorem Dr. Karlem Bergerem podrobena zdejší škola důkladně prověrce. Výsledek prověrky byl obzvlášť uspokojivý a řediteli Josefu Ullrichovi bylo zemským školním radou vysloveno pochvalné uznání za úspěšnou práci ve zdejším školství.

Dne 7. května v poledne byla v zámku Cotroceni podepsána mírová smlouva s Rumunskem.

V sále Obecního hostince se 28. června konal koncert kvintetu z Košatky. Posluchači se sešli ve velkém počtu. Představení bylo velmi úspěšné a vesničané ocenili hráče velikým potleskem.

Výsledek úpisu 8. válečné půjčky byl 670 tisíc korun. V porovnání se sedmou půjčkou to bylo o trochu méně, ale přesto to byl dosti

významný obnos. Nejvíce z této částky, 300 tisíc korun, připadá na zdejší vagonku, na obec 100 tisíc korun, zbytek na spořitelnu, zemědělství nebo ostatní věřitele.

Na mnoha místech propukla nová nemoc, španělská chřipka, která postihla i Butovice. Dovlečena byla ze Španělska a šířila se ohromnou rychlostí. Nemoc se projevila většinou prudkými bolestmi hlavy a vysokými horečkami, dráždivým kašlem, rýmou, bolestmi hrudi a celého těla. V případech, kde se dostavil zápal plic, žeber nebo mozkových blan, byla nemoc většinou smrtelná.

V obci byla obzvlášť postižena rodina starosty Franze Schneidera z č. 282. Dcera starosty zemřela na španělskou chřipku 11. října a jeho žena 13. října. Sám starosta, fešný a zdatný člověk, vážený a německy smýšlející muž, podlehl této nemoci 19. října.

*rodina starosty Butovic Franze Schneidera
vpravo s koněm dva nádeníci*

Také v jiných rodinách onemocnělo nebo zemřelo bezpočet osob. Kvůli nákaze bylo od 16. do 27. října zastaveno vyučování ve školách.

Tímto kronikář končí v psaní dalších událostí. Nabýváme osobního dojmu, že měl kronikář při psaní v tak těžké době svázané ruce, a aby se vyhnul následným problémům, ne vždy psal to, co by chtěl.

z rodinné sbírky Lothara Kudly

Sto let starou fotografii, která byla použita ve světové válce jako poštovní lístek, odeslal 4. října 1918 Emil Knabe své sestře Anně Knabové do Butovic č. 330.

Text:

4.10.1918

Milá sestro!

Zasílám ti tímto nejsrdečnější pozdravy.

Jak se ti stále daří? Co dělá máma? Srdečné pozdravy jí a Karlovi. Mi se daří jinak stále ještě dobře, jsem zdrav, co si také o sobě myslím. Jak se mi v posledním čase dařilo, si se dozvěděla přes Gustava. Srdečně tě zdraví tvůj bratr Emil.

z rodinného alba Ludvíka Kudly

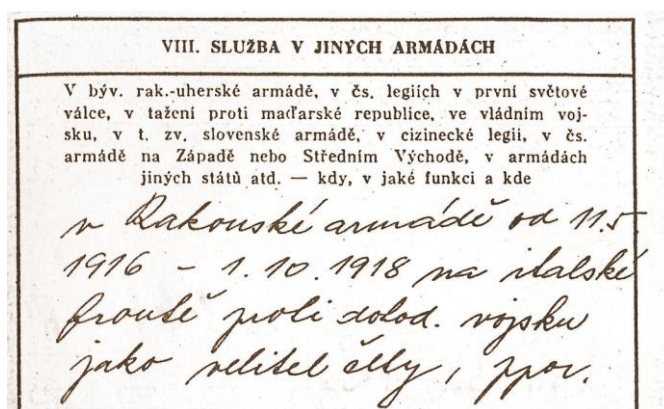
četa rakouské armády se svým velitelem Ludvíkem Kudlou

Ludvík Kudla, úředník státních drah, byl jako jednoroční dobrovolník na státní útraty dne 11. května 1916 presentován k činné vojenské službě u bývalého zeměbraneckého pěšího pluku č. 25. Dne 1. prosince 1916

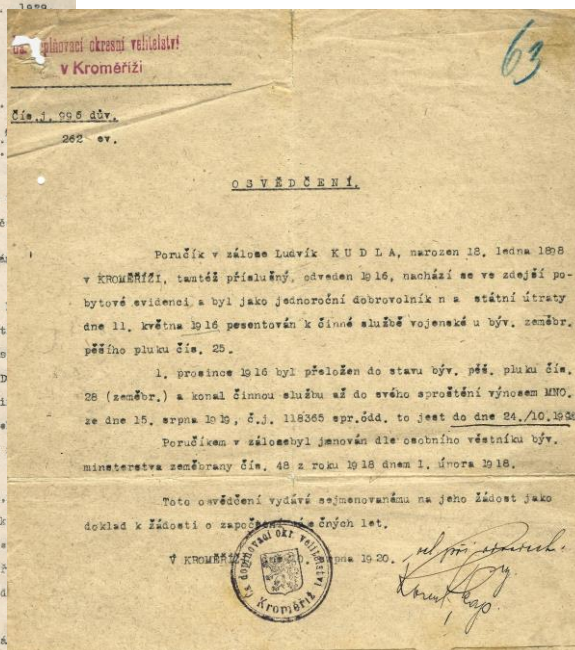
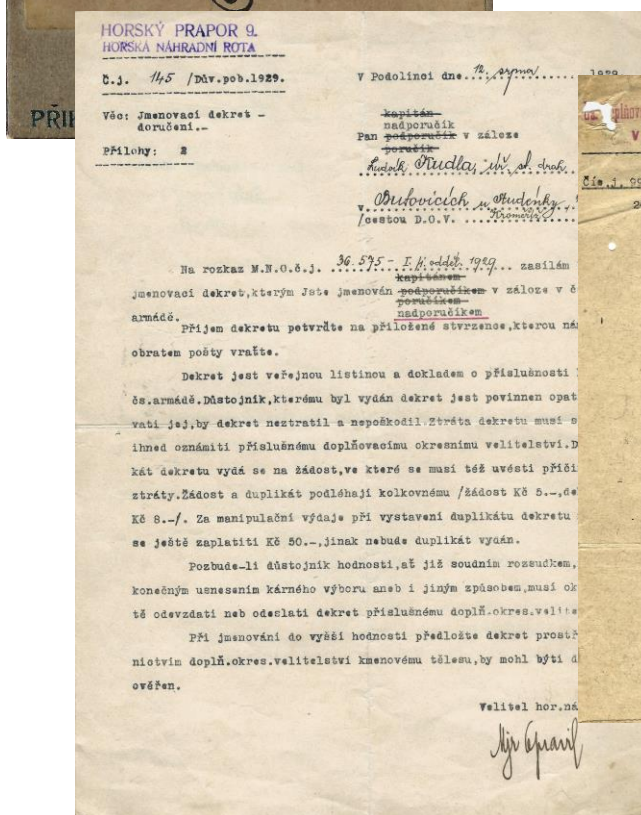
byl přeložen do stavu bývalého zeměbranceckého pěšího pluku č. 28. Dne 1. února 1918 byl jmenován poručíkem v záloze. V srpnu roku 1929 obdržel od Horského praporu 9. horské náhradní roty jmenovací dekret na hodnost nadporučíka v záloze v čs. armádě.

Ludvík Kudla jako velitel čety
v rakouské armádě

výpis z vojenské knížky

jmenovací dekret

ukázka z Muzea městyse Suchdol nad Odrou

Polní pošta - dopisy a lístky z fronty byly, po měsících odloučení, jediným spojením vojáků se svými rodinami. Lístky byly pro rodiny vojáků zase dobrou zprávou, že je jejich blízký dosud na živu. Pro bojem těžce zkušenoého vojáka nebylo větší radosti než balíček či psaní z domova.

Výtažek z německy psané kuchařky z válečného období 1914–1918

Válečný zdravotní chléb

37,5 dkg pšeničné šrotové mouky

1,5 dkg pšeničné mouky

1 ks prášku do pečiva

5 gramů soli

3 x 1/8 litru mléka

1 malá lžice másla

Smícháme mouku s pečicím práškem, přidáme sůl, máslo a mléko. Spojíme v těsto a dáme do máslem vytřené formy. Pečeme asi 1,5 hodiny, první půl hodinu přikryjeme papírem.

Peciválky

1/2 kg vařených brambor

15 dkg hrubé mouky

sůl

1 vejce

mléko dle potřeby

mletý mák

cukr

máslo

Z přísad uděláme těsto, vyválíme je, nakrájíme na 1,5 cm široké pruhy a nařízneme je tak, aby se vytvořily kostky. Pečeme na nepomaštěném plechu po obou stranách do růžova.

Upečené dokrojíme, dáme do mísy, polijeme horkým mlékem, přiklopíme poklicí a protřeseme. Ponecháme tak asi 2 minuty. Přebytečné mléko slijeme a peciválky posypeme mletým mákem smíchaným s cukrem.

Válečné knedlíky

7 dkg tuku

1 vejce

cibule

petržel

2,5 dkg strouhanky

25 dkg uzeného masa

13 dkg rýžové krupice

1/8 litru mléka

sůl

trochu tuku na usmažení bylin

1 špička prášku do pečiva

Roztopíme tuk, přidáme vejce, špičku soli, cibuli, petržel, strouhanku, prášek do pečiva, jemně nařezané uzené maso, nakonec v mléku namočenou rýžovou krupici. Z utvořené hmoty zhotovíme knedle, které vkládáme do vařící osolené vody. Místo uzeného masa můžeme použít též uzené ryby a podávat se sardelovou omáčkou.

Bramborové placky pečené na plotně

3 hrnky studených prolisovaných nebo nastrohaných brambor osolíme, přidáme ¼ hrnku mléka, 1 vejce a dle potřeby hladkou mouku a zpracujeme na řidší hmotu, kterou upečeme na suché pánvi a nakonec pomastíme sádlem.

Skupanki (Škubánky)

1 kilogram oloupaných a na čtvrtky nakrájených brambor uvaříme v osolené vodě, ocedíme a necháme trochu vychladnout. Pak přidáme 3–4 polévkové lžíce mouky, 8 dkg másla a 1/16 l mléka. Rozštoucháme a necháme chvíli odstát. Velkou lžící uděláme noky, které posypeme mletým mákem a cukrem a dáme do dobře vymaštěné pánve, kterou na chvíli vložíme do mírně teplé trouby a pak hned servírujeme.

Zajetí Rudolfa Melchera v Itálii

Pan Rudolf Melcher, odborný učitel, bývalý poručík 31. střeleckého pluku, podává zprávu o svém italském válečném zajetí.

Dne 4. listopadu 1918, tedy již během příměří, upadl jsem u Gervignano s mnohými kamarády a vojáky do italského zajetí.

Jelikož už bylo k večeru, pochodovali jsme jen krátkou dobu na vojenské cestě zpět do malé vesničky, kde jsme zůstali přes noc. Zcela vyčerpaní jsme klesli na skromné lože a padli jsme po hrozných útrapách posledních dnů a nocí do smrti podobnému spánku. Avšak brzy ráno museli jsme dále a tohoto dne jsme došli až na Tagliamento, na jehož břehu jsme měli nocovat.

Nikdy nezapomenu na ohromný počet válečných zajatců, kteří tam proudili ze všech stran a jako v amphiteátru tábořili na svahu. Příští den po únavném pochodu jsme dosáhli Piavu. Večer jsme se nacházeli v polní pevnosti Treviso, pak jsme dorazili do koncentračního tábora severně od Benátek, kde jsme asi dva týdny pobývali. Na holé zemi dřívějšími zajatci ušlapané a tvrdé jak mlat, museli jsme spát. Naštěstí se mi ještě se třemi kamarády podařilo ukořistit stan, kterých zde bylo dost, avšak v žádném případě nevystačily pro všechny. Přitom noci byly obzvlášť studené a potrava nedostatečná.

Bylo proto pro nás spásou, když jsme konečně nastoupili cestu, i když v dobytčích vagonech, do Cassina, provincie Caserta v jižní části Itálie, zvláště když právě v den odjezdu začalo pršet. Déšť nás dosud milosrdně šetřil. Jeli jsme výhradně už jen my, důstojníci, sluhové byli už dávno od nás odděleni. Těsně na sebe natlačeni stáli jsme ve vagonech a dosti nezúčastněně jsme viděli šterbinou ve dveřích, jak velká města Padua, Bologna, ... prolétla kolem nás.

Na výšině Agennins jsme prožili ukrutně studenou noc. Když jsme sjížděli do požehnané Toskany, měli jsme to nejhorší za sebou. V jedné stanici před Římem jsme stáli několik hodin a teprve v nastávající temnotě jsme jeli kolem „věčného města“, jehož světelná záře prostupovala celou oblohou. Kolem půlnoci jsme museli vystoupit z vagonů a po delším pochodu v lijáku jsme dorazili na místo určení.

V divokém shonu jsme hledali každý v jakémsi baráku místo ke spánku a klesli smrtelně unavení a apatičtí na lože.

Příští ráno nás probudil hlad a horká fazolová polévka. Byla pro nás lahodnou pochoutkou, neboť od našeho vzetí do zajetí jsme nic teplého nejedli. Naše nové místo pobytu byl tábor v rozsáhlém horském kotli vzdálené bílé hory třpytící se za zdmi, které byly chráněny drátěným plotem a strážemi. Prostor plnilo 24 zděných baráků s dobrým zařízením a elektrickým světlem. Jediný prázdný větší prostor „fotbalové hřiště“ sloužil k procházkám.

Ze začátku jsme byli dost omezováni, neboť nás důstojníků bylo asi 2000, z toho 14 generálů a 60 štábních důstojníků. Toto velké množství později odsunem do dalších táborů značně prořídlo. V prvních dnech jsme se museli seřadit „do stolových společností“, jedli jsme ve více skupinách ve dvou prostorných jídelnách, kde jsme měli několik šikovných kamarádů, kteří působili jako vrchní kuchaři. Takže jsme si zřídka stěžovali. Dokonce byly v táboře sprchy a pitná voda byla vynikající. Dostávali jsme pravidelně něco táborových peněz a někdy jsme si mohli dovolit nějaký ten přídavek k jídlům: jedlé kaštiny, fíky, svatojánský chleba, víno a jiné. Směli jsme také psát domů. Každý týden dva lístky s patnácti řádky. První zprávu ode mne obdrželi mí rodiče během vánočních svátků a já jsem o týden později obdržel telegrafickou odpověď. Utvořené spojení fungovalo hladce až do konce. Zde bych chtěl dodat, že jsme později do tábora dostali také „Novojičínské lidové noviny“.

Když se blížily Vánoce, byli jsme tak dalece zařízeni, že jsme dokonce, i když trochu žalostně, pociťovali slavnostní náladu. Když jsme po bohaté večeři stáli s několika dobrými kamarády a rodáky v tichém koutě před plody ověšeným pomerančovníkem, spěchaly naše myšlenky domů... První svátek vánoční byl završen malou slavností v jídelně. Dny do nového roku byly studené, dokonce mrzlo. Hory kolem, kamenné kostky roztroušených ovčáckých salaší přilepených na skalách a bezpočet stád ovcí pasoucích se na nuzných svazích, mi připomínaly leckterý hezký obraz domova. Starý rok byl skromný silvestrovskou oslavou, důstojně jsme se s ním rozloučili a vsadili naše naděje na přicházející rok příští.

Následovalo pak několik skutečně jednotvárných týdnů, které jsme trávili něčím užitečným, jak jen to šlo. V táboře byla poměrně rozsáhlá

knihovna s mnohými potřebnými knihami. Jelikož mezi námi zajatci byli také profesori, technici atd., probíhaly zde různé přednášky a kurzy a nejlépe sestavený smyčcový orchestr pořádal koncerty. Několik význačných malířů uspořádalo výstavy, tělocvičný spolek časně ráno cvičil. Všichni byli činní a do něčeho se zapojovali.

Únor byl pro nás radostným dnem. Poprvé od našeho příjezdu jsme mohli opustit tábor, a to ve více skupinách a v doprovodu italských důstojníků. Byl to nádherný výlet ke klášteru, ležícím na horském vršku Monte Casino. Klášter s překrásnými a ohromnými sály, seminářem a hodnotnou knihovnou byl založen v šestém století. Kostel, který je uvnitř téměř celý z mramoru, vlastní slavné obrazy i se svatou rodinou. Z terasy kláštera si lze užít nádherný pohled celého přilehlého okolí až na vzdálené modré moře.

Ještě jednou nám pak bylo dopřáno toto místo navštívit. Bylo to 21. března na jmeniny zakladatele kláštera, kdy biskup celebroid obzvlášť slavnostní mši. Takové světlé body nám působily radost v naší odloučenosti.

Toužebně jsme očekávali jaro. Ještě ležel sníh na horách, které se třpytily jako cukrové klobouky. Podivně modré dny a barevná nálada hor byla až nepochopitelně krásná a čistá ve svém souzvuku. Na teplých pobřežních pásech začala doba pomerančů a do tábora přijížděl denně celý vůz těchto nádherných plodů. Třicet pomerančů stálo jen 30 lir. Také víno bylo levné. Čtvrtina litru stála 30 centesimi.

Pozvolna přicházelo jaro, v poledne páli docela značně slunce a za zdmi zpívali ptáci. V tuto dobu jsme chodili na odpolední procházky naším osamělým údolím, které bylo již docela zelené a kvetoucí, což v nás probouzelo nepopsatelnou touhu po domově.

S těmi jmenovanými procházkami jsme se museli během toho devítiměsíčního zajetí uspokojit.

Prvního března byl zaveden letní čas. Koncem tohoto měsíce byly mandlovníky na našem „fotbalovém hřišti“ zahaleny vonícím růžovým květem. V prvním týdnu dubna bylo až nepříjemně horko. Kamarádi leželi v plavkách na slunci a nechali se opékat. Velikonoce byly oslavovány skutečným kabaretním představením všeho, co se jen dalo

vidět. Uběhl květen a toužebný návrat domů nechával stále na sebe čekat. Milé svatodušní svátky proběhly v klidu.

Bylo stále tepleji. V rozích hřiště kvetly máky, jejichž barva byla tak pronikavá, až z toho oči bolely. Sem a tam osvěžila krátká bouřka dusnou atmosféru. Přišel červen, s ním velkolepá letní slavnost, a poté následovala řada dlouhých jednotvárných týdnů. Vedro ochromilo všechny naše činnosti, které byly zaznamenány do jediné vzpomínky jako horká poušť plná písku, a pak, když už člověk málem zmalomyslněl, přišla tak náhle a neočekávaně spása, že se to štěstí nedalo uchopit.

Jednoho dne odešel první transport do vlasti. Potom druhý a brzy potom udeřila i má hodina, když jsem obdržel toužebně očekávané vyrozumění od italského táborového velitelství. Byl jsem zcela omámený. Hodiny loučení proběhly v letu a jako ve snu. Zůstávající kamarádi mi předávali celé hory přání a písemností pro své blízké a uspořádali zvlášť hezký rozlučkový večer s hudbou a zpěvem. O půl noci jsme kráčeli, my šťastní, skrz „bránu svobody“ z našeho zajateckého tábora.

Už za svítání jsme projížděli za doprovodu italského důstojníka nádhernou Campagníí. V době snídaně jsme seděli při láhvi Chianti na hlavním nádraží v Římě, odpoledne jsme již byli ve Florencii, k večeru v Modeně, a tam přenocovali v hotelu. Příští den jsme jeli přes Mantua dále do Peschiad k nádhernému modrému jezeru Garda. Tam jsme museli trávit nějakou dobu v nemocnici, kde se ještě během dnů dostavilo několik navrátilců.

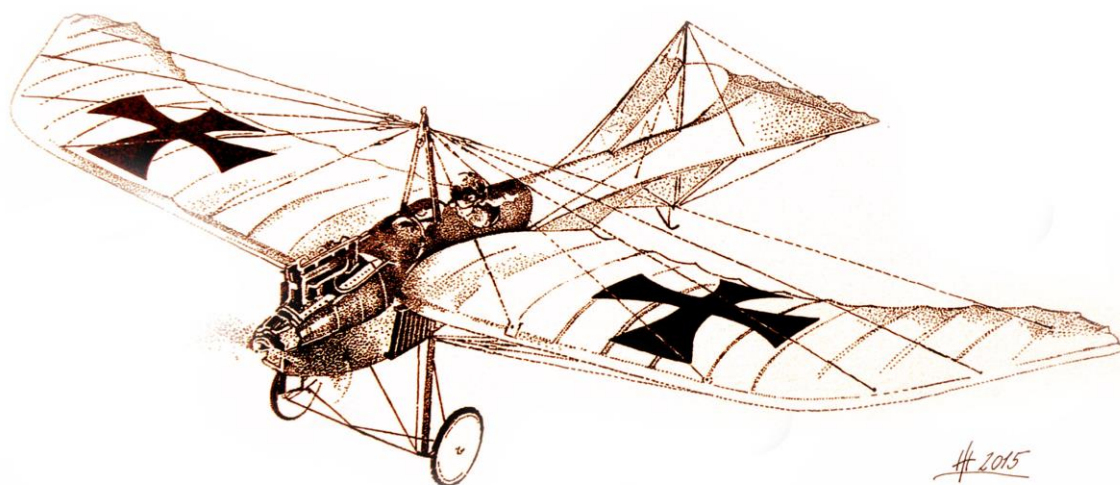
Pohled na nádherné krajiny nás už nepoutal, byli jsme myšlenkami doma. Devátý srpen 1919 přinesl splnění snů. Ve zvláštním vlaku jsme jeli přes Veronu, pak do Bolzana přes Brenner do Innsbrucku a západní drahou do Vídně. Ráno mne vítaly dlouho vytoužené domovské hory. Radost a štěstí proudily mi duší, všechno utrpení bylo zapomenuto, leželo vzdáleně za mnou. Opět jsem svobodně dýchal, opět jsem se mohl smát a ze srdce být šťastný. Touha po domově okřídčila mé kroky. Spěchal jsem domů...

Oborný učitel Rudolf Melcher

1. světová válka

1914–1918

Rozšiřování vozového parku v butovické továrně

Etrich Taube

Painted by Air © 2015

VAGÓNKA V OBDOBÍ 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

Po vypuknutí první světové války sehrávala železniční doprava mimořádně významnou úlohu. Na její rychlosti a pohotovosti v přesunu vojska i munice závisel často výsledek bojových akcí. Potřebě rozšiřování vozového parku se přizpůsobila i butovická továrna.

Obrovský vzestup ve výrobě zaznamenáváme právě od konce roku 1914 až do roku 1918. Měsíční produkce dosáhla svého vrcholu v roce 1916, kdy činila až 170 vozů a navíc se vyráběly ještě i vojenské polní kuchyně, vojenské zásobovací vozy, vozy na přepravu masa a jiné.

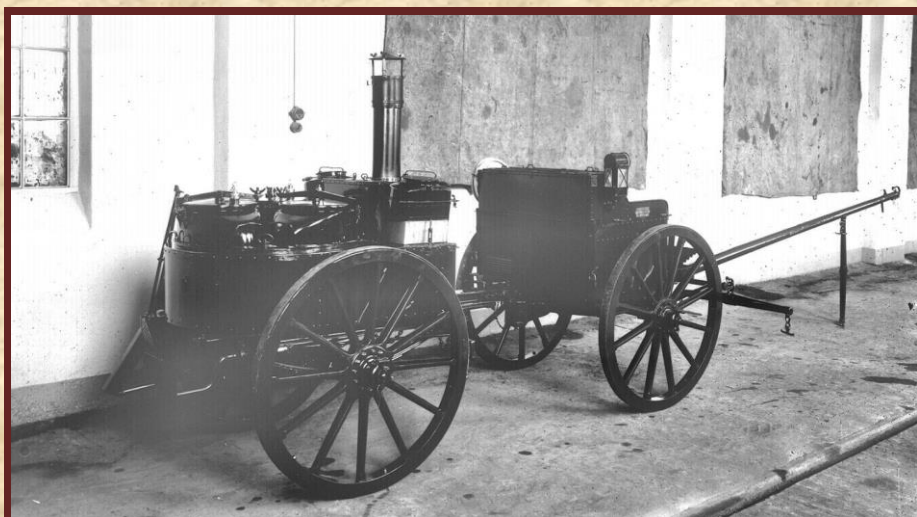

polní kuchyně s posádkou

Vysoký počet expedovaných vagónů se nesnížil až do roku 1921 a roční průměr se pohyboval kolem 1 700 kusů.

Z hlediska technického vybavení patřila vagónka i přes menší nedostatky v době svého vzniku k nejmodernějším podnikům svého resortu, i když v ní převládala rukodělná práce.

První vagóny jsou typické svou nýtovanou konstrukcí. Uplatnili se zde zvláště vrtači s šablonami, získanými zpočátku v jiných podnicích, a dále celá řada nýtařů. Z toho je patrné, že ve výrobě byla od samotného počátku uplatňována značná specializace jednotlivých výrobních postupů, které byly nezbytnou podmínkou sériové výroby. Skutečné předpoklady k ní však byly vytvořeny až během první světové války.

horská lehká kuchyně

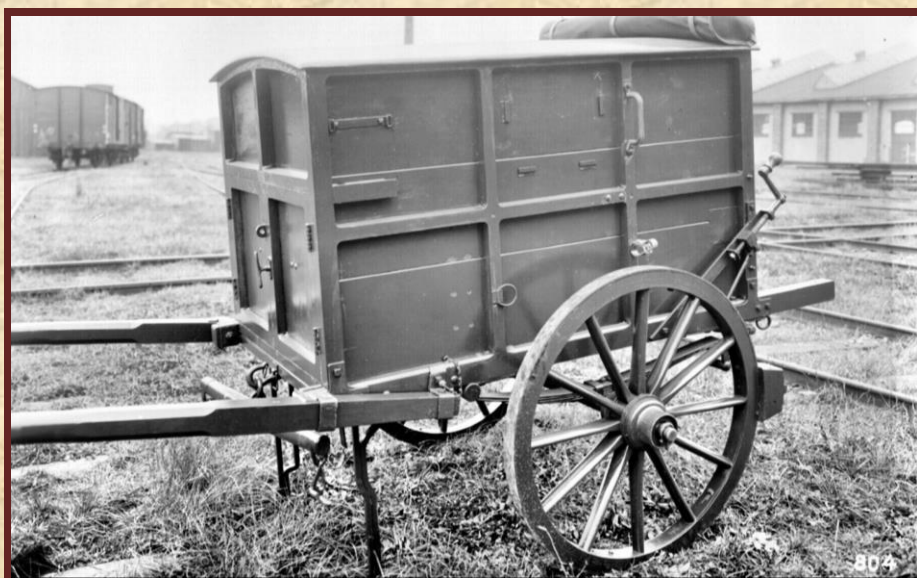
horská lehká kuchyně

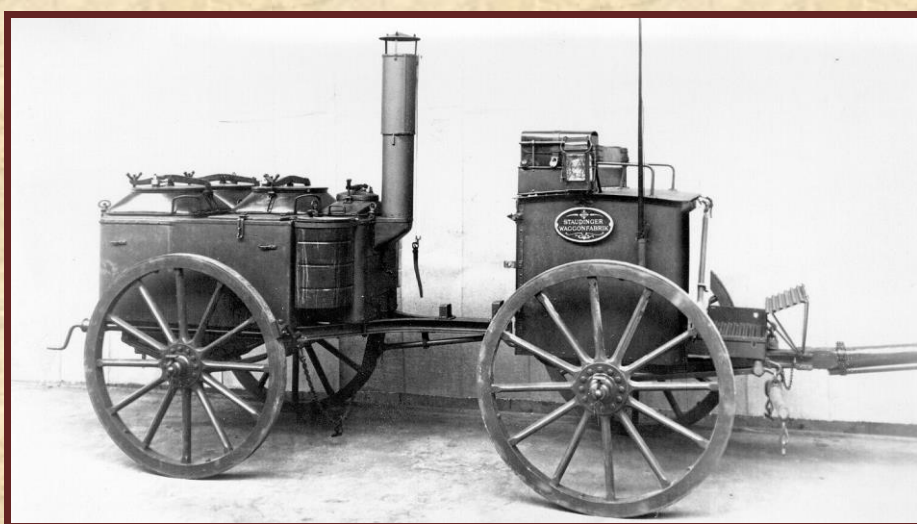
kára lehká

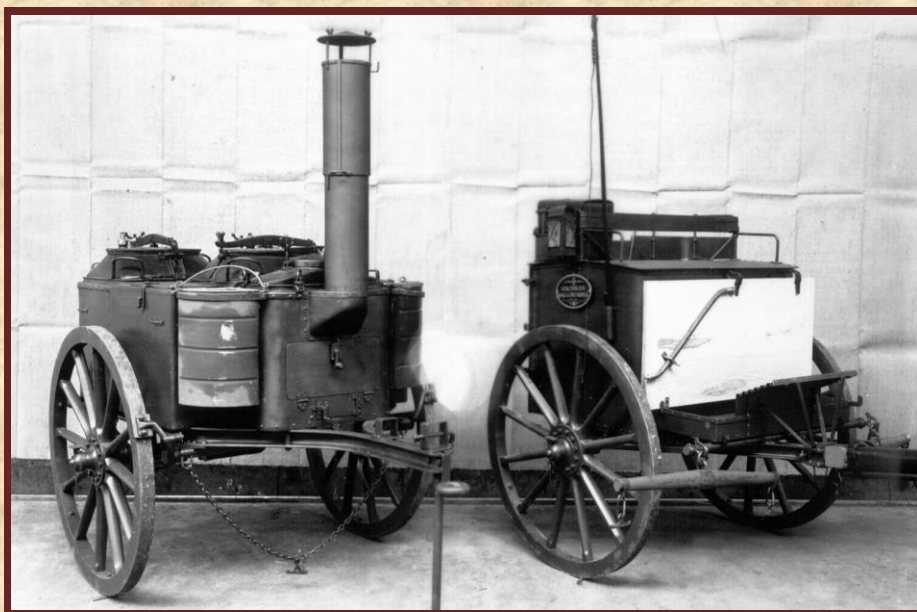
kulometná kára

odpružená radiokára

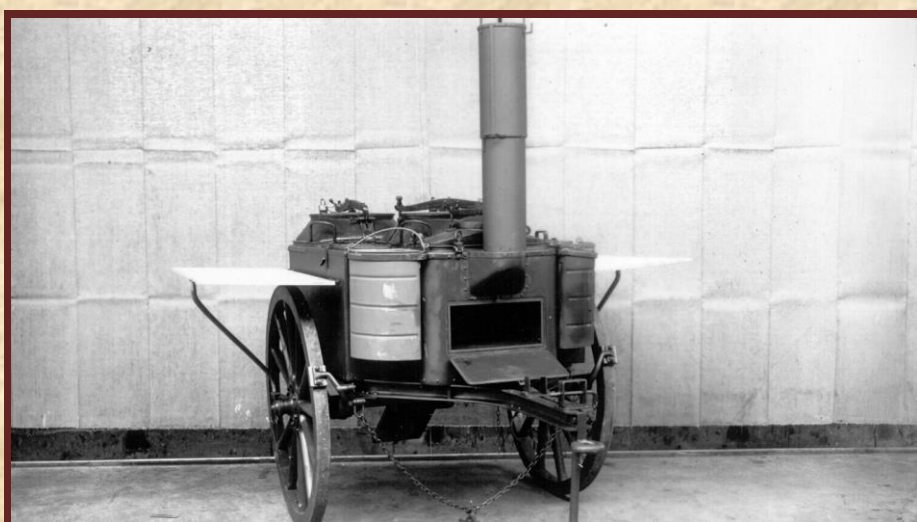
polní kuchyně

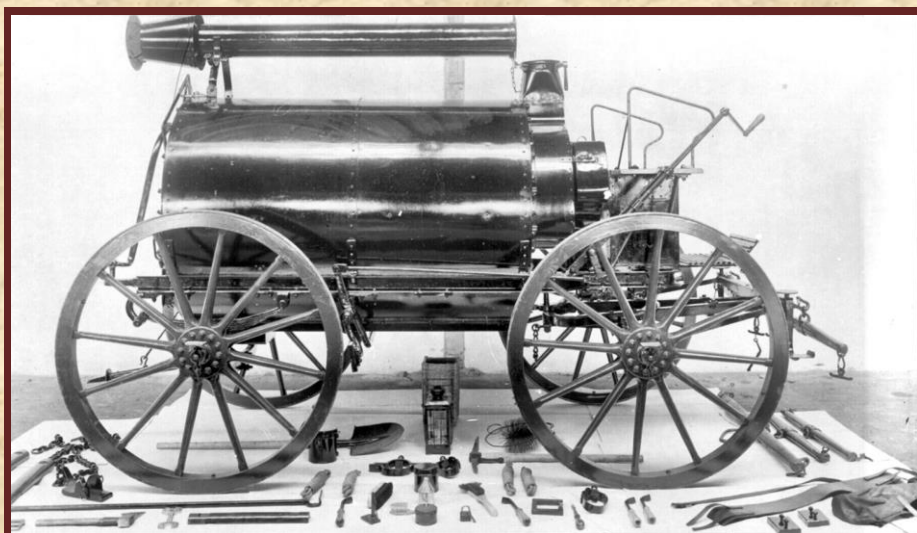
polní kuchyně

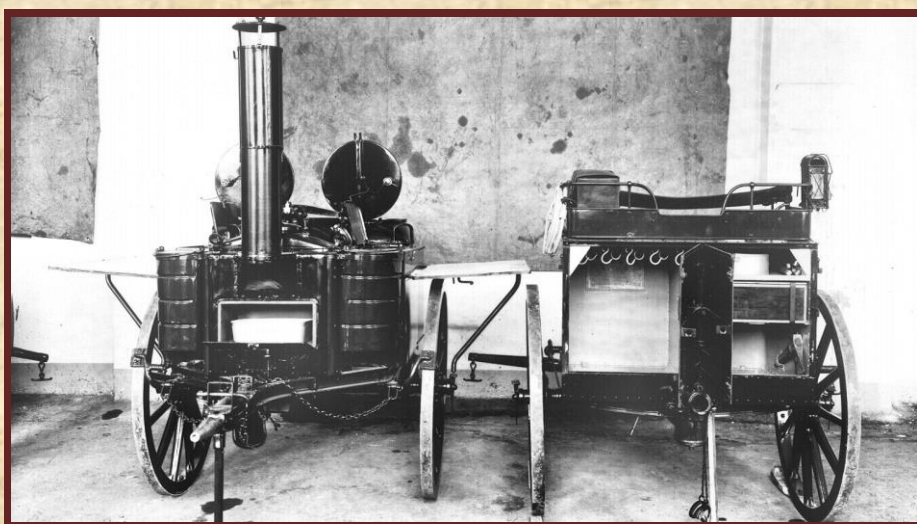
polní kuchyně

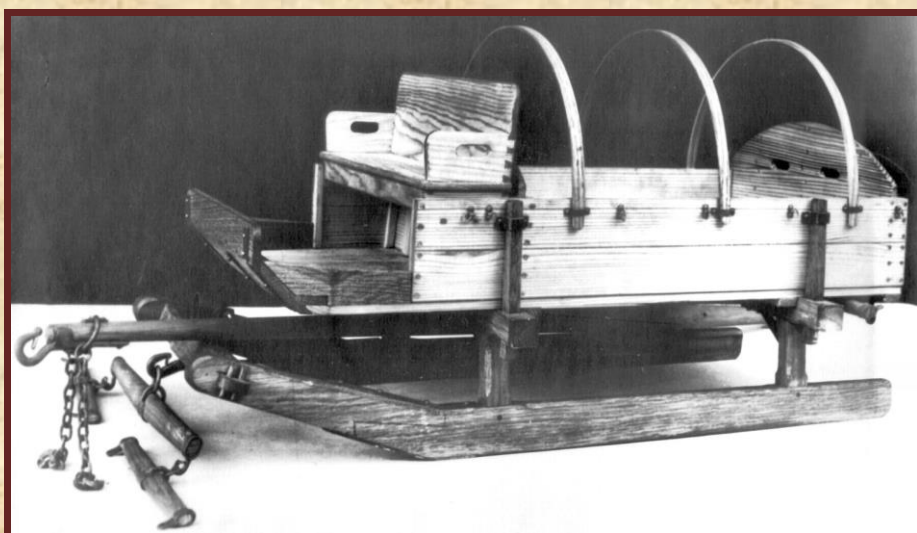
polní kuchyně

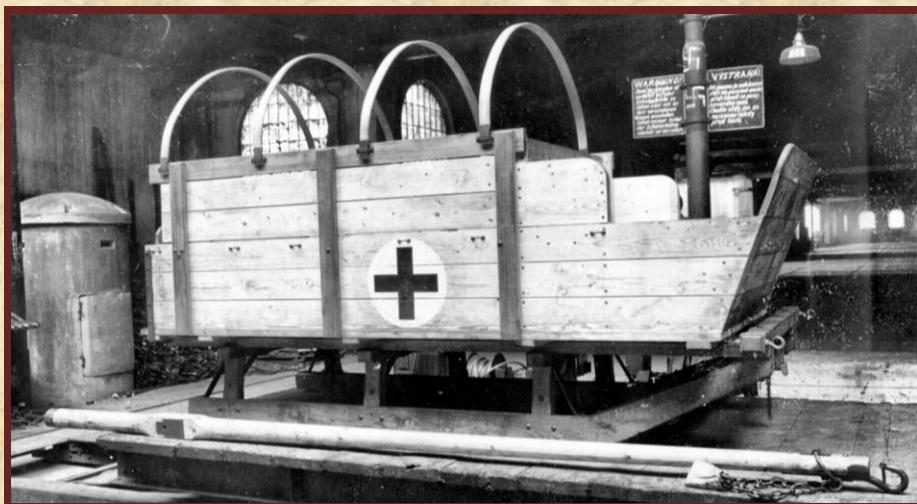
polní pekárna

polní těžká kuchyně

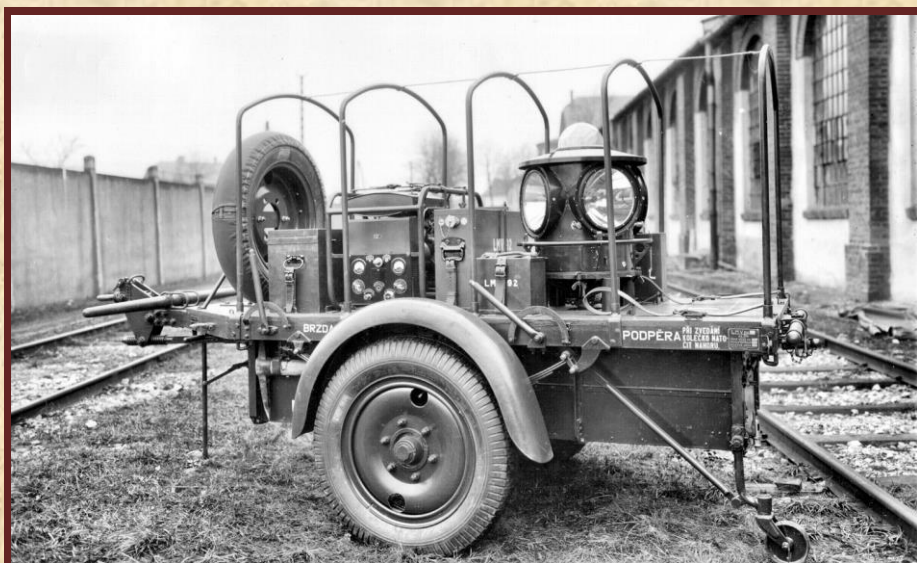
kryté skříňové sáně

zdravotní sáně

světlomet

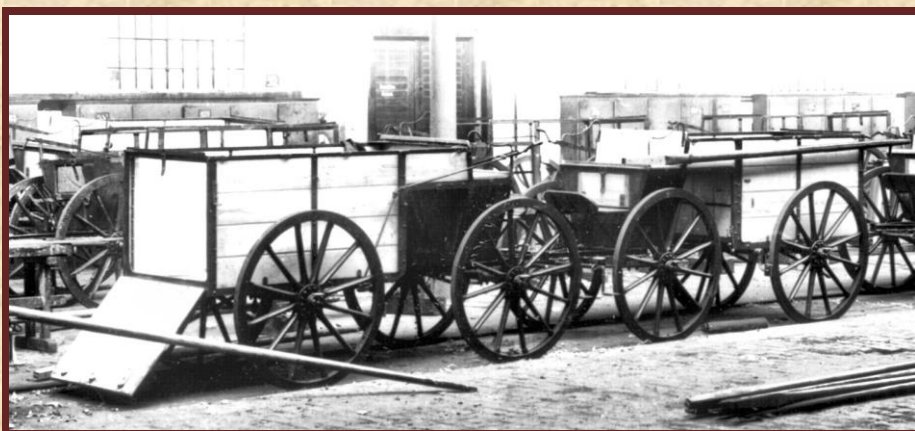
světlomet

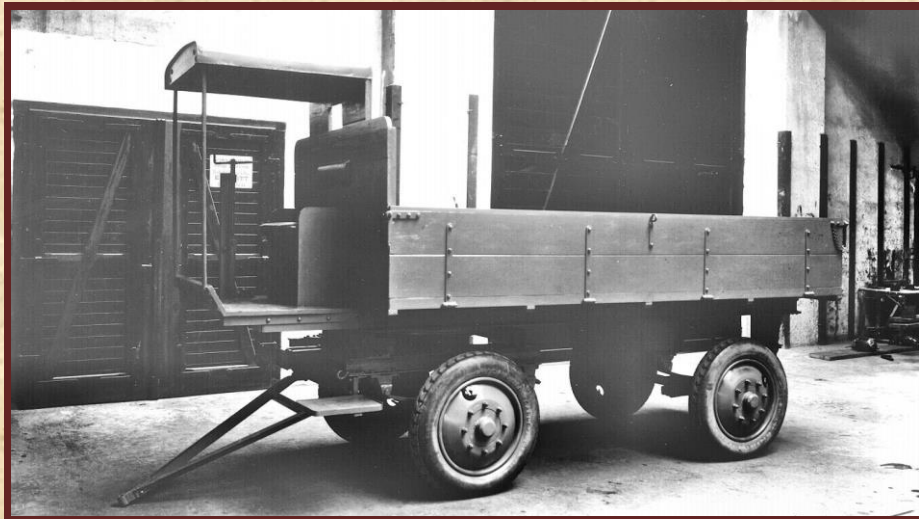
telefonní svinovač

lehký polní vůz

lehký polní vůz

nákladní přívěs

Zdroj: www.vagonarske-muzeum.cz

1. SVĚTOVÁ VÁLKA

1914–1918

Vzpomínka ke stému výročí ukončení Velké války

Připravila a graficky zpracovala:

Jindřiška Gurková

Informační centrum Studénka

Ilustrace:

Iva Hoňková

Fotografie, pohlednice a dobové materiály:

Jindřiška Gurková, Iva Hoňková, Ing. Libor Špůrek, Václav Humplík, Zdenka Holaňová, Ludvík Kudla, Lothar Kudla, Dagmar Auxtová, Anežka Gromanová, Hana Bajnarová, Tomáš Kladoruba, archiv Vagonářského muzea Studénka, Muzeum městyse Suchdol nad Odrou, Státní okresní archiv Nový Jičín

Texty:

Jindřiška Gurková, Ing. Libor Špůrek, Vagonářské muzeum Studénka, Andělín Kvapil a Lothar Kudla – volný překlad z německy psané butovické kroniky, Muzeum městyse Suchdol nad Odrou

Zdroj:

Pamětní knihy obce Studénky a Butovic, kniha „Legionáři v boji za vznik Československa 1914–1918“, Muzeum městyse Suchdol nad Odrou, farní kronika Studénky, deníček ze zákopů, deníček Anežky Humplíkové

Internetové stránky:

jefftom.blog.cz, dejepis.com, wikipedia.org, referaty-seminarky.cz

Poděkování patří všem, kteří se na tvorbě knížky podíleli.

1. SVĚTOVÁ VÁLKA

1914–1918

STUDÉNKA

Roland Garros
Morane-Saulnier N

Painted by Air © 2015

VYDALO MĚSTO STUDÉNKA
KE STÉMU VÝROČÍ UKONČENÍ PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

WWW.MESTO-STUDENKA.CZ